

שיחות חיזוק

שיחות מפי
הרב אורן נזרית שליט"א

פרשת
לך לך

שיחות חיזוק

שיחות מפי הרב אורן נזרית שליט"א

מתוך סדרת הספרים שיחות חיזוק (ה כרכים)
ניתן להשיג בטלפונים 0509013000, 0506491414
למעוניינים ניתן לקבל השיחה במייל toraoren@gmail.com

פרשת
לך לך

תוכן הענינים

טעם שצוה ה' לנשמה לברך מאה ברכות.....	ג
מעלת הברכה להשם.....	ג
התקשרות בקרשת הזמן.....	ד
הקריאה מעוררת הזמן.....	ד
מעלת הברכות – שעל ידן זוכים ליראה.....	ד
הברכה – התמסרות מוחלטת לה'.....	ה
הברכה על היי"ש הביאה מזוז.....	ה
ברכת 'שהכל' שהצילה מפנות.....	ה
שהכל נהיה בדרך – אין עוד מלבדו.....	ו
אברהם מפרסם אלקותו 'תברך'.....	ו
אברהם מחפש את הבורא.....	ז
אברהם מפיץ את תודעת האמונה.....	ז
ענין בך חותמין – בדור האחרון.....	ח
להפיר את הבורא גם מתוך ההסתפר.....	ח
הברכות – עדות על אדנותו 'תברך'.....	ח
בטול המניעה לכונה בברכות.....	ח
הברכות שרש 'הקרת הטוב'.....	ט
מהנהגות הצדיקים בכונת הברכות.....	ט
מעלת האדם הנוקב לכונן בברכות.....	י
מאה הברכות הן הצלה ממייתה בכל דור.....	י
הדקדוק בברכות – הצלה לדורנו ותחלואיו.....	י
פעלת ההצלה המהירה ביותר.....	יא
מכתב התחזקות נורא שכתבה אשה צדקנית בעת מחלתה.....	יא
אחריות עצומה מטלת עלינו.....	יג
עצתו של מרן רבי שלמה זלמן זצ"ל.....	יג
ראיתו הנפלאה של האדמו"ר מגור.....	יד
אזהרה נוראה מזריקת הברכות.....	יד
עצתו של הרב צדקה זצ"ל.....	יד
לברך הברכות בקול רם מלא חיות.....	טו
חשבון הנפש על הברכות.....	טו
גם בכונה וגם במבטא הנכון.....	טז
ברכת אשר יצר מתוך הכתב.....	טז
התעוררות על ברכת 'אשר יצר'.....	טז
לחנך את הילדים לברך.....	טז
התעוררות לברכת המזון בכונה.....	יז
מבטל כל מיני מניחים.....	יז
פחד מהזכרת שמו הנורא.....	יז
מעשה נורא מזהירות בשם שמים לבטלה.....	יח
יום שבת – יום מיוחד לברך שם ה'.....	יח
מדרכי ההודאה – עסק התורה הקדושה.....	יט

ניתן להקדיש פרשיות לברכה והצלחה ולעילוי נשמת זכיו"ב
לפרטים ניתן ליצור קשר בטל: 0506491414, 0509013000

שיחות חיזוק

אַמִּירַת מֵאָה בְּרָכוֹת בְּכָל יוֹם

שיחת חזוק לשבת פרשת לך לך

מעלת הברכה להשם

מוֹכָא בְּזוּהַר הַקְדוּשׁ (פרשת ויחי; ח"א רנ ע"א):
'תא חזי, השתא צלותא דבר נש אתער שלימו
לעלא ותתא, ובברכתא דבריה לקדשא בריך
הוא מתברכין עלאין ותתאין, ועל דא בצלותא
דישראל מתברכין עלמין, מאן דמברך ליה
לקדשא בריך הוא, יתברך, מאן דלא בריך
לקדשא בריך הוא לא יתברך'.

ואיתא במדרש (תנחומא בראשית ד) כַּשֵּׁם
שְׁהָאֲדָם מְבָרַךְ לְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא כֶּף ה'
מְבָרְכוֹ. וכתב בספר הקדוש 'תולעת יעקב'
(חלק השלישי, סדר ברכות הנהנין): 'הראוי לרעת
כי החפץ והרצון העליון שיברכו לשמו
הגדול על כל אשר יצר - והנה הנהנה
מן העולם ומברך על הנאתו, הנה הוא
סבה שיתברך השם הגדול, ומשם יבוא
השפע וקיום לכל היצור, כי בהתברך הוא,
יתברכו כל התחתונים, והנה זו סבה
שמטיבים לכל העולם'.

והענין, שהקדוש ברוך הוא רוצה שיברכו
כי הוא רוצה להיטיב, מעצם הברכה יורד
שפע, כמו שראינו בדברי רבי שמעון בר
יוחאי, שנפתחים כנגד השערים של ברכות.

בסיעתא דשמיא, נתבונן בכמה עניני חזוק
בענין עבודת ההודאה לשם יתברך על ידי
מאה הברכות, (המוכא בספר 'שיחות התחזקות' שנת
תשנ"ו), ומעוד ספרים קדושים.

טעם שצוה ה' לנשמה לברך מאה ברכות

איתא בזהר הקדוש בפרשתנו (לך לך ח"א
עו ע"ב): 'נשמתא כד נפקא אתברכא בשבע
ברכאן, למהוי אבא לגופא, בסליקו דדיוקנא
עלאה, כד בעיא לנחתא להאי עלמא, אומי
לה קדשא בריך הוא למיטר פקודי אוריתא,
ולמעבד רעותיה, ומסר לה מאה מפתחאן
דברכאן דכל יומא, לאשלמא לדרגין עלאין
כחושבן ל"ף ל"ך, דהא כלהו אתמסר לה,
בגין לאתקנא בהו לגנתא, ולמפלח לה ולנטרא
לה, מארצך דא גנתא דעדן'; עד כאן לשון
זהר הקדוש. ואף שאין לנו שום השגה
בדברי התנא האלקי רבי שמעון בר יוחאי
זי"ע, אף נתבונן במעט השיך לענין שאנו
עסוקין בו, שמגלה לנו, כי עבודת 'לך לך',
כוללת, מלבד אין סוף פרושים שנדרשת
התורה רומזת התורה גם למאה הברכות,
כנ"ל. שהקדוש ברוך הוא מצוה לכל נשמה
שתברכו במאה ברכות.

ב. תרגום: כשיצאת הנשמה מלמעלה לבוא לעולם הזה מתברכת בשבע ברכות הפתוחות בפסוק ואעשה וגו', ובפסוק ואברכה
וגו', והן כנגד השבע ספירות שבמלכות; כדי שתהיה הנשמה אב לגוף באותה המעלה והצורה העליונה כמו שהיתה למעלה,
רוצה לומר, ששום חטא ועון לא יזדמן אליה, וכשהנשמה עומדת לרדת לעולם הזה, משביע אותה הקדוש ברוך הוא שתשמר
את מצוות התורה ושמעשה את רצונו, ומוסר לה מאה מפתחות של ברכות שתברך בכל יום ויום, ונקראות מפתחות, כי על
ידי כל ברכה וברכה, נפתחים המקורות העליונים, המריקים שפע ברכה לכל העולמות, להשלים למאה מדרגות עליונות במספר
ל"ף ל"ך, רצונו לומר, להשלים את עשר הספירות דמלכות, שכל אחת כלולה מעשר, שהן מאה בחינות, ולכן נצטוו הנשמה
לברך בכל יום מאה ברכות, כדי לפתח מקורות של כל מאה בחינות של העשר ספירות, שהרי כלן נמסרו לנשמה כדי לתקן
בהן את המלכות, ולהרחיק ממנה את אחריות החיצונים - לעברה בקיום מצוות עשה, ולשמרה על ידי שמירת מצוות לא תעשה,
שעל ידי זה היא נשמרת מאחיות החיצונים (על פי מתוך מד"ב שם).

ג. תרגום: בוא וראה, עכשו תפלת האדם מעוררת שלמות למעלה ולמטה, ובברכה שמברך את הקדוש ברוך הוא, מתברכים
העליונים והתחתונים, ולכן בתפלת ישראל מתברכים העולמות, מי שמברך את הקדוש ברוך הוא, יתברך, מי שלא מברך את
הקדוש ברוך הוא - לא יתברך.

פְּרִשְׁת לָךְ לָךְ

מעוררת הזמן, ופרשתנו משפיעה את השפעת הנשפע מאברהם אבינו עליו השלום, הנסיונות שנתנסה ועמד בכלם, רומז לכל יהודי שיכול לעמד בנסיונות שלו, בכל דור מפחו של אברהם אבינו, שזה מה שאמרו במדרש (כ"ד מ, ו): 'אמר הקדוש ברוך הוא לאברהם אבינו, צא וכבש את הדרך לפני בניך'.

וכן מלחמת המלכים שנצח אברהם, רומז למה שאיתא מהרב הקדוש, בעל ה'שפת אמת' מגור זי"ע, שבכל יהודי יש את כל השבעים אמות, ונלחמים בו, שזה מה שאנו מבקשים (תהלים קו, מז): "הושיענו ה' אלקינו וקבצנו מן הגוים להודות לשם קדשך להשתבח בתהלתך"; היינו שתפילנו מכח האמות שנמצאות בנו, זה בכח מה שאנו קוראים במלחמת אברהם עם המלכים ונצחוננו, עד שהגיע למצב של התהלה לפני והיה תמים, שלם.

זהו פחו של אברהם אבינו, הכח של ויקרא בשם ה', לפרסם את שמו בעולם, לכל יהודי יש שליחות מיוחדת מהקדוש ברוך הוא לפרסם שמו בעולם. אלו הן הפרשיות האלו, שאנו צריכים עתה להתפלל על כך, וזו ההכנה שלנו לשבת קדש זו שאנו נכנסים אליה, אנו רוצים להתקדש בקדשת הזמן - להשיג את כל השפע שנושפע מהפרשיות הללו.

מעלת הברכות – שעל ידן זוכים ליראה
וזה העבודה הגדולה והנפלאה שהזכרה במאמר הזהר הקדוש שפתחנו בו, עבודת לך לך, שהקדוש ברוך הוא מצוה לנשמה שתברך לו יתברך כל יום מאה ברכות. ידוע מה שכתבו הפוסקים כמה צריך להתחזק בזה בפרט בזמנים קשים, כשיש גזרות רעות בעולם, למאה הברכות אלו יש כח גדול להציל, וכדלקמן.

איתא בגמרא (מנחות מג ע"א) תנא היה רבי מאיר אומר חייב אדם לברך מאה ברכות בכל

התקשרות בקדשת הזמן

יש ענין להתקשר תמיד בקדשת הזמנים, וכמו שמביא בספר 'שיחות התחזקות', שבארבעה שבועות אלו יש שפע גדול של אברהם אבינו, ואנחנו יכולים להתקשר לכל העבודות שהנחיל לעולם, הרי כל יהודי יכול בהכרחת הקדוש ברוך הוא לאברהם: 'ואעשה לגוי גדול', שהקדוש ברוך הוא אמר לאברהם ולכל יהודי שיצא מחלציו, שיכול להיות ואעשה לגוי גדול. ואיתא מהרב הקדוש בעל החדושי הרי"ם מגור זי"ע, שפשם שאמרו (ירושלמי קדושין יט ע"ב): 'כל האומר שמועה משם אומרה יהא רואה בעצמו כאלו בעל השמועה עומד לפניו'; כך זה בשמיעת קריאת התורה או בעבודת שנים מקרא ואחד תרגום וכו'.

וכותב מרנא, הרב בעל התנא זי"ע, על מה שאמרו ז"ל (ברכות ח' ע"ב): 'כל המשלים פרשיותיו עם הצבור מאריכין לו ימיו ושנותיו'; חוץ מעצם הענין שזו מצוה שצונו רבותינו, אלא שצריך 'לחיות' את הפרשה, כגון מה שאמרו רז"ל (נדרים לב, ע"ב): 'בתחלה המליכו הקדוש ברוך הוא על מאתים וארבעים ושלשה אברים ולבסוף המליכו על מאתים וארבעים ושמונה אברים אלו הן שתי עינים ושתי אזנים וראש הגויה'. אמר לו הקדוש ברוך הוא אתה שמרת על האברים שבך שותף אני נותן לך שמירה גם על האברים שלא בך שותף, וכל יהודי יכול לזכות מפחו של אברהם אבינו, לשמירת הברית, העינים והאזנים, שזהו הענין שהקדוש ברוך הוא המליך את אברהם, היינו שנתן כח לזרעו אחריו גם כן, כשיהודי שומע את הפרשיות הללו, ומתפלל ומשתוקק לקבל את שפען, מקבל סיוע על ידי זה.

הקריאה מעוררת הזמן

ידוע מה שאיתא בספרים הקדושים (עין שער הפסוקים פרשת שמות לרבנו האריז"ל), שהקריאה

פְּרִשְׁת לָךְ לָךְ

לִפְתַּע פָּנָה אֵלָיו הֶרְבִּי מִבִּיאֵלָא זצ"ל, וְאָמַר לוֹ: 'הָאֵם אַתָּה רוֹצֶה לְחִיּוֹת?' - וְהַחֲוִלָּה הִבִּיט בְּרַבִּי בְּעֵינָיו פְּקוּחוֹת לְרוּחָה, כְּאִינוּ מִבִּין מָה הַשְּׂאֵלָה. 'בּוֹדָאי שְׂאֵנִי רוֹצֶה לְחִיּוֹת', הָשִׁיב.

'אֵם כֵּן, קוּם עַל רִגְלֶיךָ, וְקַבֵּל עַל עֲצָמְךָ לְבָרְךָ אֶת הַבְּרָכוֹת בְּכֹנֶנָה לְכָבוֹד שְׁמוֹ יִתְבָּרֵךְ'.

כַּמּוּבָן שֶׁהִיְהוּדִי קָבַל עַל עֲצָמוֹ אֶת הַדְּבָר, וְאָז הִגִּישׁ לוֹ הֶרְבִּי 'יֵין שְׂרָף', וּבִקֵּשׁ שִׁיבָרְךָ 'שֶׁהַכֵּל נִהְיָ בְּדָבָרוֹ' בְּכֹנֶנָה, כְּפִי שֶׁקָּבַל עַל עֲצָמוֹ.

הַחֲוִלָּה לֹא הֶאֱמִין לְמִרְאָה עֵינָיו, וְאָמַר לְרַבִּי, שֶׁהִי"ש יְדוּעַ כְּאַחַד הַחֲמֻרִים הַמְזִיקִים בְּיוֹתֵר בְּמַחֲלַת הַשְּׁחָפֶת, שֶׁכֵּן בְּמַחֲלָה זוֹ נִפְגְּעוֹת בְּעֶקֶר הַכְּלִיּוֹת, וְהִי"ש עָלוּל לְשִׂרְף אוֹתָן עוֹד יוֹתֵר, וְאֵם כֵּן, כִּיצַד הֶרְבִּי דוֹרֵשׁ מִמֶּנִּי לְשִׁתּוֹת אֶת הַמִּשְׁקָה הַזֶּה?!

אָבֵל הֶרְבִּי עָמַד עַל דַּעְתּוֹ, וְאָמַר, שְׂאֵם הַחֲוִלָּה יִכּוֹן בְּבִרְכַּת 'שֶׁהַכֵּל נִהְיָ בְּדָבָרוֹ', יָקִים בּוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא 'יִשְׁלַח דְּבָרוֹ וְיִרְפָּאֵם! וְכֵן הָיָה.

לְמִירוֹת שְׂאִין לְלַמֵּד מִכֵּן הַנִּהְיָה לְמַעֲשֵׂה, לְמַדְנֵנוּ מִכָּאֵן כֵּחַן שֶׁל בְּרָכוֹת בְּכֹנֶנָה, עַד הֵיכָן הוּא מְגִיעַ'.

וְהַעֲנִין, שֶׁהַצִּדִּיק הַחֲדִיר בּוֹ אֶת הָאֱמוּנָה שֶׁהַכֵּל נִהְיָ בְּדָבָרוֹ - מִמֶּשׁ כִּפְשׁוּטוֹ, כִּי אֵין בְּאוֹר יוֹתֵר מִחֲדִיר אֶת הָאֱמוּנָה, מִפְּשֵׁט הַבְּרָכָה עֲצָמָה, שֶׁהַכֵּל, הַכֵּל מִמֶּשׁ - נִהְיָ בְּדָבָרוֹ יִתְבָּרֵךְ. וְכַמּוּבָן שְׂאִין זוֹ הִלְכָה לְמַעֲשֵׂה, לְנִהְיָ כֵּן בִּשְׁעַת חֲלִי... אֵךְ לְמִדֵּים אָנוּ מִכָּאֵן עַל כֹּחַ הַמִּפְלָג וְהַמִּפְלָא שֶׁל בִּרְכַּת הַנִּהְיָנִין.

בִּרְכַּת 'שֶׁהַכֵּל' שֶׁהַצִּלָּה מִמוֹת

סֵפֶר הַגָּאוֹן מוֹרְנוּ רַבִּי דָּב יִפָּה שְׁלִיט"א, (הַיּוֹבָא בְּקֻטְרֵס 'מֵאֵין יָבֹא עוֹרִי'), מַעֲשֵׂה בְּאַחַד מִחֲכָמֵי טוֹנִים הַנוֹדְעִים, אֲשֶׁר הִלָּךְ בַּחוּצוֹת הָעִיר יַחַד עִם מְלִיּוֹ, וּלְפִתַּע הַתְּנַכֵּל אֵלֵיהֶם

יוֹם שְׁנֵאָמַר וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל מָה ה' אֱלֹהֶיךָ שׂוֹאֵל מִעֲמֶךָ; הֲרִי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִתְחַנֵּן אֵלֵינוּ: בְּרִכּוֹנִי! הֲרִי לְבָרְכוֹת הָאֵלוֹ יֵשׁ כֹּחַ לְהַשְׁפִּיעַ יְרֵאת שָׁמַיִם, כְּמוֹ שֶׁמִּמֶּשֶׁיךָ הַפְּסוּק וְאוֹמֵר - "כִּי אִם לִירְאָה", שְׂזוּכִים לִירְאָת שָׁמַיִם עַל יְדֵי הַבְּרָכָה, וְכַמָּה שְׂאָדָם יָכוֹל לְהַתְחַזֵּק בְּעִבּוּדָה זוֹ!

הַבְּרָכָה - הַתְּמַסְרוֹת מְחַלְטֶת לָהּ

כְּשֶׁאָדָם מְבָרֵךְ לְהַקְדֹּשׁ בְּרוּךְ הוּא, בְּרֹאשׁ וּבְרֹאשְׁנָה, הוּא מִחְדִּיר בְּעֲצָמוֹ אֶת הָאֱמוּנָה, כְּדִמְצִינוֹ בְּפְסוּק (כב-כג): 'וַיֹּאמֶר אַבְרָם אֶל מֶלֶךְ סֶדֶם, הִרְמַתִּי יְדֵי אֵל ה' אֵל עֲלִיּוֹן קִנְיָה שָׁמַיִם וָאָרֶץ; אִם מַחוּט וְעַד שְׂרוּף נָעַל וְאִם אֶקַּח מִכָּל אֲשֶׁר לָךְ וְלֹא תֹאמַר אֲנִי הִעֲשֵׂרְתִּי אֶת אַבְרָם'; אֵין לִי כְּלוּם - כָּל הַבְּרָכָה הִיא רַק מְבוֹרָא עוֹלָם, כְּשֶׁאָדָם מְבָרֵךְ וְנוֹתֵן לְבוֹ לְבָרְכָה, הוּא יוֹדֵעַ שֶׁיֵּשׁ בּוֹרָא עוֹלָם, וְהוּא מִתְחַזֵּק נֶגֶד הַמַּחְשָׁבָה אֲשֶׁר (דְּבָרִים ח, יז): "כֹּחִי וְעֵצָם יְדֵי עֲשֵׂה לִי אֶת הַחֵיל הַזֶּה", שֶׁזֶּהוּ וְלֹא תֹאמַר אֲנִי הִעֲשֵׂרְתִּי כו', הַנִּי"ל, שׁוּם דְּבָר לֹא בָּא מִבְּשׁוֹר וְדָם - הַכֵּל מִהַקְדֹּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְזֶה כֹּחַ נִפְלָא שְׂאָדָם שֶׁם לֵב בְּבִרְכָה - שֶׁהוּא יִתְבָּרֵךְ מְקוֹר כָּל הַבְּרָכוֹת. וּבִפְרָט כְּשֶׁאָדָם מְבָרֵךְ בִּרְכַּת 'שֶׁהַכֵּל נִהְיָ בְּדָבָרוֹ', אִיזוֹ אֱמוּנָה הָאָדָם מִחְדִּיר בְּקִרְבּוֹ, יֵשׁ עֲבָדוֹת מַצְדִּיקִים שֶׁהֵיוּ מַחֲלִלִים נִסִּים בְּבִרְכָה זוֹ, וּבִפְרָט כְּאֲשֶׁר הָיוּ נִתְּנִים בְּעַת צָרָה.

הַבְּרָכָה עַל הִי"ש הַבִּיאָה מִזוֹר

מִסֵּפֶר מוֹרְנוּ הַגָּאוֹן, רַבִּי יִצְחָק זִילְבֶּרשְׁטַיִן שְׁלִיט"א, בְּסִפְרוֹ 'עֲלִינוּ לְשִׁבְח' (חֵלֶק דְּבָרִים א עמוד רפב): 'בְּבִקּוּר שְׁעָרֵכֶתִי אֵצֶל הָאֲדָמוֹר מִבִּיאֵלָא, סֵפֶר לִי הֶרְבִּי מַעֲשֵׂה מִפְּלָא שֶׁהִיָּה אֵצֶל סָבוֹ, הֶרְבִּי זצ"ל, בְּעִירָה בִּיאֵלָא בְּפוֹלִין. יוֹם אַחַד, כֵּךְ סֵפֶר לִי הֶרְבִּי, נִכְנַס אֵצֶל סָבִי, יְהוּדִי שֶׁחָלָה בְּמַחֲלַת הַשְּׁחָפֶת, שֶׁבְּיָמֵים הָהֵם הָיְתָה יְדוּעָה לְמַחֲלָה חֲשׂוֹכַת מִרְפָּא, וּבִכָּה עַל מָר גּוֹרְלוֹ.

פֶּרֶשֶׁת לָךְ לָךְ

לידי הכנעה ובטול של כל פלו רק להקדוש ברוך הוא.

מובא בשיחותיו של הגאון הצדיק רבי שמשון פינקוס זצ"ל, שבזמנם לא היו צריכים אף לסדורי תפלה, כי היו פלם בטלים ומבטלים להקדוש ברוך הוא, כן בכרכה זו שאומרים בלשון נוכח - 'ברוך אתה' - בבטול לבורא עולם, מיד הוא משפיע באמונה, בבטחון, ביראה באהבה ובדבקות וצריך מאד להתחזק בדבר זה, כי הוא עקר גדול.

אברהם מפרסם אלקותו יתברך

איתא במדרש (אגדת בראשית פרק ו): 'שהקנה להקדוש ברוך הוא שמים וארץ'. ואיתא עוד (בר"ר מג, ז): 'ויברכהו ויאמר ברוך אברהם לאל עליון קנה שמים וארץ' - היה מקבל את העוברים ואת השבים, ומשהיו אוכלים ושותין היה אומר להן ברכו והן אומרים לו מה נאמר והוא אומר להם אמרו ברוך אל עולם שאכלנו משלו, אמר לו הקדוש ברוך הוא אני לא היה שמי נבר לבריותי והפרת אותי בבריותי מעלה אני עליך כאלו אתה שתף עמי בבריתו של עולם, הך הוא דכתיב (בראשית יד) קנה שמים וארץ; והיינו, כי כל תכלית הבריה שתהיה השכינה בתחתונים, להכיר את הקדוש ברוך הוא גם כשהכל נסתר, הכל תחתון הכל העלם, ואברהם אבינו היה קונה שמים וארץ, היינו שגלה בכל דבר את אלקותו יתברך שמו.

ומובא מצדיקים על אמרם ז"ל על השם שדי שהוא על שם שאמר לעולמו די (עי' רש"י מג, יד); שהנה העולם הוא על שם ההעלם, וההעלם הזה החל להתפשט עוד ועוד ביותר, והקדוש ברוך הוא שם קץ להעלם הגדול שעושה שיהיה קשה לכל אדם להתחזק ולגלות אלקותו יתברך שמו בתוך כל עניני עולמו, והקדוש ברוך הוא אמר די, שיש די לכל אחד באלהותי לכל בריה (רש"י יו, א), הקדוש ברוך הוא עצר את ההסתר וההעלם

ישמעאלי אחד שונא ישראל מבהק, ובקש לפגוע בהם, אמר הרב לתלמידיו, נוסו על נפשכם והניחו לי להתמודד עמו, ויהי כבוא הערבי לבצע את זממו בצדיק, בקש ממנו בקשה אחרונה, הערבי הסכים ושאל למבקשו, והצדיק בקש כוס מים לשותות, והרשע שלא חשד במאום, מלא את הבקשה. או אז ברח הצדיק על הכוס בקול רם וצלול ובהשתפכות הנפש - ברוך אתה ה'... שהכל נהיה בדברו, ותכף כשהגיש את הכוס לפיו לשותות, עבר שם המושל, הפחה הראשי, שהלה היה נתון למרותו, וכשראה את נתינו מבקש לפגוע בצדיק, אמר, את כל היהודים אתה יכול להרג, רק את הרב שלהם אתה חייב להשאיר חי, בו אל תפגע... וכך נצלו הן התלמידים שנסו על נפשם בעוד מועד, והן הצדיק שנפשו היתה לו לשלל.

שהכל נהיה בדברו - אין עוד מלבדו

המשגיח, הגאון הצדיק רבי דן סגל שליט"א, הסביר, כי ענין ברכת שהכל נהיה בדברו, הוא, שאדם מחדיר בעצמו את האמונה שאין עוד מלבדו, על דרך מה שכתב רבנו הגאון הקדוש, רבי חיים מוואלוז'ין זי"ע (נפש החיים שער ג, פרק יב): 'ובאמת הוא ענין גדול וסגולה נפלאה להסיר ולבטל מעליו כל דינין ורצונות אחרים שלא יוכלו לשלט בו ולא יעשו שם רשם כלל. כשהאדם קובע בלבו לאמר: הלא ה' הוא האלקים האמתי, ואין עוד מלבדו יתברך שום כח בעולם, וכל העולמות כלל, והכל מלא רק אחדותו הפשוט יתברך שמו. ומבטל בלבו בטול גמור ואינו משגיח כלל על שום כח ורצון בעולם. ומשעבד ומדבק טהר מחשבתו רק לאדון יחיד ברוך הוא. כן יספיק הוא יתברך בידו שממילא תבטלו מעליו כל הכחות והרצונות שבעולם שלא יוכלו לפעל לו שום דבר כלל. עד כאן לשונו. לאמונה הזאת זוכים על ידי אמירת ברכת שהכל נהיה בדברו. ועל ידי הזהירות בברכות מגיע האדם גם

פֶּרֶשֶׁת לֶךְ לֶךְ

להפיר בקדוש ברוך הוא ולברך ברפת המזון לשמו הגדול יתברך. וזו לשון הזהר הקדוש (ויקרא קב ע"ב): "תא חזי אילנא נטע אברהם בכל אתר דדיווריה תמן, ולא הוה סליק בכל אתר כדקא יאות, בר בשעתא דדיווריה בארעא דכנען, ובההוא אילנא הוה ידע מאן דאתאחיד ביה בקדשא בריך הוא ומאן דאתאחיד בעבודה זרה, מאן דאתאחיד בקדשא בריך הוא, אילנא הוה פריש ענפוי וחפי על רישיה ועביר עליה צלא יאה, ומאן דאתאחיד בסטרא דעבודה זרה, ההוא אילנא הוה אסתלק וענפוי הוה סליקין לעלא, כדין הוה ידע אברהם, ואזהיר ליה, ולא אעדי מתמן עד דאתאחיד במהימנותא דקדשא בריך הוא, והכי מאן דאיהו דכא מקבל ליה אילנא, מאן דאיהו מסאב לא מקבל ליה, כדין ידע אברהם ומדכי לון במיא, ומעניא דמיא הוה תחות ההוא אילנא, ומאן דצריך טבילה מיד מיין סלקין לגביה, ואילנא אסתלקין ענפוי, כדין ידע אברהם דאיהו מסאבא וכעי טבילה מיד, ואם לאו מיא נגיבן, כדין ידע דבעי לאסתאבא ולאסתמרא שבעה יומין.

תא חזי דאפלו בשעתא דאזמין לון למלאכין, אמר לון והשענו תחת העץ, בגין למחמי ולמבדק בהו, ובההוא אילנא הוה כדיוק לכל בני עלמא.

וכן איתא במדרש (כ"ר מט, ד): אברהם הוה מקבל את העובדים ואת השבים, משהיו אוכלים ושותים, אמר להם: ברכו! אמרו ליה: מה נאמר? אמר להם: אמרו ברוך אל עולם שאכלנו משלו, אם מקבל עליו ובריה הוה אכיל ושתה ואזיל, ואי לא הוה מקבל

באפן כזה שהאדם יכול מתוך ההסתגר הגמור להפיר את הקדוש ברוך הוא, והשאייר קצת העלם ואמר לו די, שמתוכו יכול להפירו יתברך.

אברהם מחפש את הבורא

והרמב"ם (הלכות עבודה זרה פ"א ה"ג) מספר על חפושיו של אברהם אבינו ראש למאמינים (שהש"ר ד, ג) אחרי ה', וכן ארבעים שנה הפיר את בוראו, והשיג עליו הרעב שכן שלש הפיר את בוראו, ועל כל פנים רואים את החפוש הגדול, כמו שאמרו במדרש (כ"ר לט, א): 'משל לאחד שהיה עובר ממקום למקום וראה בירה אחת דולקת, אמר, תאמר שהבירה זו בלא מנהיג? הציץ עליו בעל הבירה, אמר לו, אני הוא בעל הבירה! כך לפי שהיה אבינו אברהם אומר תאמר שהעולם הזה בלא מנהיג הציץ עליו הקדוש ברוך הוא ואמר לו אני הוא בעל העולם.'

הבירה הדולקת, מרמזת על ההתלהבות, בבחינת כי דלקת אחרי, הוא חפש אחר האהבה היוקדת להקדוש ברוך הוא. וידוע שאברהם אבינו היה מרפכה לחסד, ובפרשיות שלנו נתן להדבק בבחינתו של אברהם, להיות מרפכה לחסד, וכפי שהיהודי מכיר ומגלה בחסדי השם יתברך, כך הוא ממשיך את מדת החסד, עכשו זה מצב שחסד מתגלגל בעולם.

אברהם מפיץ את תודעת האמונה

בזהר הקדוש ובמדרש מובא, איך שאברהם אבינו היה משכנע את הברואים

ד. תרגום: בא וראה, שאברהם נטע אילן בכל מקום שהיה גר שם, ולא היה עולה כראוי בכל מקום, רק בשעה שקבע דירתו בארץ כנען, ובאותו אילן היה יודע מי שנתאחד בהקדוש ברוך הוא ומי הוא שנתאחד בעבודה זרה, מי שנתאחד בהקדוש ברוך הוא היה האילן פורש ענפיו ומחפה על ראשו, ועושה עליו צל נאה, ומי שנתאחד בעבודה זרה אותו האילן נסתלק מעליו וענפיו עלו למעלה, אז ידע אברהם, שהוא עובד עבודה זרה, והזהיר אותו שיפרש מהעבודה זרה, ולא זו משם עד שנתאחד באמונת הקדוש ברוך הוא, וכמו כן מי שהיה טהור, האילן היה מקבל אותו, ומי שהוא טמא, האילן לא היה מקבל אותו בצלו, אז ידע אברהם שהוא טמא ומטהרו במים, ומעין של מים היה תחת האילן, ומי שהיה צריך טבילה, מיד היו המים עולים אליו, וענפי האילן היו מסתלקים מעליו, אז ידע אברהם שהוא טמא טמאה קלה וצריך טבילה מיד. ואם היה טמא טמאה חמורה, ואינו ראוי צדין לטבילה, אז היו המים מתנבשים, אז ידע שהוא צריך צדין להיות טמא ולשמר שכעת מים נקיים.

פֶּרֶשֶׁת לֶךְ לֶךְ

גם מתוך ההסתברות, וזה נוטע כח בכל יהודי שיוצא מחלציו, שישתדל להכיר את הקדוש ברוך הוא בכל מצב שנמצא בו, ועליו לדעת, שאין מצב יותר טוב מהמצב בו הוא נמצא, אפילו שהוא בבחינת 'אימה חשכה גדולה נפלת עלי', אבל על כל פנים יתחזק באלקי אברהם, כי האלקים נמצא גם בכל העולם ובכל הסתר.

הברכות - עדות על אדנותו יתברך

יסוד מאה הברכות הוא סוד השקראת השכינה, והרב הקדוש בעל החידושי הרי"ם מביא (בפרשת פקודי) על הפסוק (שמות לח, כז): "מאת אדנים למאת הפקר פקר לאדן", על פי מאי דאיתא בבעל הטורים שם, כנגד "מסידים על אדני פז" (שה"ש ה, טו) וכנגדם תקנו מאה ברכות בכל יום, מאת אדנים הצרכו למשכן ומאה ברכות צריך האדם לברך בכל יום, וכמו שהאדנים היו היסודות של המשכן, כן הן הברכות - היסודות של קדשת ישראל, של קדשת כל יהודי ויהודי, אדן מלשון אדנות. ועל ידי הברכה מעידים שהקדוש ברוך הוא הוא האדון של הבריאה כלה, מאת הברכות הרי הן ממלאות את מאת האדנים למשכן של כל יהודי.

בטול המניעה לכונה בברכות

אחד הגורמים המונעים את האדם מלהודות להקדוש ברוך הוא זה כח הגוף המתגבר על האדם ויוצר כח משיכה, הוא שואף הכל לעצמו, כידוע מה שאמרו רבותינו ו"ל (קהלת רבה ה, כ): 'כשאדם בא לעולם ידיו הן קפוצות כלומר כל העולם כלו שלי הוא אני נוהלו וכשהוא נפטר מן העולם ידיו הן פשוטות כלומר לא נחלתי מן העולם הזה כלום'; ועל כן צריך להחזיר בחנוך הקטנים להקפדה

עליה ובריה, הנה אמר ליה: הב מה דעלך. ואמר מה אית לך עלי? הנה אמר ליה: חד קסיט דחמר בעשרה פולרין וחד ליטרא דקופר בעשרה פולרין וחד עגול דריפתא בעשרה פולרין מאן יהיב לך חמרא במדברא? מאן יהיב לך קופר במדברא? מאן יהיב לך עגולא במדברא? מן דהנה חמי ההיא עקתא דהנה עקי ליה הנה אמר: "ברוך אל עולם שאכלנו משלו"ה.

ענין בך חותמין - בדור האחרון

איתא בגמרא (פסחים ק"ז ע"ב) אמר רבי שמעון בן לקיש, ואעשה לגוי גדול (בראשית יב, ב) זהו שאומרים אלהי אברהם, ואברהם זהו שאומרים אלהי יצחק, ואגדלה שמך זהו שאומרים אלהי יעקב, יכול יהו חותמין בכלן? תלמוד לומר ויהיה ברכה, בך חותמין ואין חותמין בכלן; עד כאן לשון הגמרא.

וזה היא ברפת מגן אברהם שאנו אומרים בכל יום שלש פעמים, ובשבתות, ראשי חודשים וימים טובים, ועקר הזהירות בברכות הוא בברכה זו, ברפת האבות, וזה גם מרמז על הדור האחרון הזה, בבחינת בך חותמין, ועל כן מצינו שהפונה בברכה זו היא לעכובא, כמו שכתב מרן (שלחן ערוך ארח חיים סימן קא, סעיף א): 'המתפלל צריך שיכוין בכל הברכות, ואם אינו יכול לכוין בכלם, לפחות יכוין באבות; אם לא פון באבות, אף על פי שפון בכל השאר, יחזור ויתפלל'.

להכיר את הבורא גם מתוך ההסתברות

והנה אברהם אבינו היה במצבים קשים מאוד, בבחינת (טו, יב): "והנה אימה חשכה גדולה נפלת עלי", זהו מצב של חשך והסתרת פנים, ואברהם אבינו הכיר באלקותו יתברך

ה. תרגום: אם מקבל על עצמו וברך, הנה אוכל ושותה והולך לו. ואם לא הנה מקבל על עצמו לברך, הנה אברהם אומר לו, תביא לי מה שעליך! והנה אומר לו, מה יש לך עלי? הנה אומר לו: בקבוק אחד של יין בעשרה פולרין [מין מטבע] ליטרת בשר אחת בעשרה פולרין, כפר לחם אחד בעשרה פולרין, מי הנה נותן לך יין במדבר? מי הנה נותן לך בשר במדבר? מי הנה נותן לך לחם במדבר? כשהיה רואה את כל הצרה הזאת שהיה מצר לו, הנה נקע ואומר, ברוך אל עולם שאכלנו משלו.

פְּרִשְׁת לָךְ לָךְ

מִהֲנִיחוֹת הַצְדִּיקִים בְּכֹנֶת הַבְּרָכוֹת

”צֵאִי לָךְ בְּעֶקְבֵי הַצֹּאן” (שה”ש א, ח), עֲלִינוּ לְהַתְּבוֹנֵן קֶצֶת בְּהַלִּיכוֹת קִדְמוֹנֵינוּ, הַצְדִּיקִים זי”ע, וְנִהְיֶהוּתָם הַמְּפִלֶגֶת בַּבְּרָכוֹת. מִסְפָּרִים אֲשֶׁר פָּעַם נִסַּע הַגָּאוֹן הַקָּדוֹשׁ בַּעַל ‘קוֹל אֲרִיָּה’ לְהִרְבֵּה הַקָּדוֹשׁ בַּעַל ה’דְּבָרֵי חַיִּים’ מִצְאָנוּ זי”ע, וְתִכְתֵּף בְּהִגִּיעוֹ, הִנֵּה הַצְדִּיק בַּעֲצוּמָה שֶׁל בְּרִכַּת ‘אֲשֶׁר יֵצֵר’, וְאִמְרָה בְּהַתְּעוֹרְרוֹת נִרְאָה וְנִפְלְאָה כְּזוֹ, עַד אֲשֶׁר הִתְבַּטָּא הַקוֹל אֲרִיָּה, שֶׁמִּצְדוֹ הוּא כָּבֵד מוֹכֵן לְשׁוֹב לְבִיתוֹ, כִּי אֵת שְׁלוֹ כָּבֵד קָנָה בְּשִׁמְעוֹ אֵת הַבְּרָכָה הַזֹּאת שֶׁנֶּאֱמָרָה בַּעֲזָה וּבְתַעֲצוּמוֹת. וְכִשְׁשָׁמַע זֹאת מִן מִצְאָנוּ זי”ע, עָנָה וְאָמַר: אִם הִיִּית שׁוֹמֵעַ אֵת בְּרִכַּת ‘הַמּוֹצִיא’ שֶׁל רַבְּנֵי הַקָּדוֹשׁ מְלוּבְלִין זי”ע, לֹא הִיִּתָּה נִחְשָׁבֶת בְּעֵינֵיךְ בְּרִכְתִּי.

וְרַבְּנֵי הַקָּדוֹשׁ מְלוּבְלִין זי”ע, אָמַר, שֶׁיֵּשׁ שְׁנֵי סוּגֵי מְבָרְכֵי בְּרָכוֹת, יֵשׁ אֶחָד שֶׁתָּאֵב לְאָכַל אִינְיָה מֵאֲכָל, אֶף כִּינֵן שֶׁאֲסוּר לוֹ לְאָכַל בְּלֹא בְּרָכָה, אִזִּי מְבָרֵךְ עַל מְזוֹנוֹ, אֲבָל הַצְדִּיק, כָּל כִּסּוּפּוֹ הוּא לְבָרֵךְ אֵת הַשֵּׁם יְתָבָרֵךְ, אֶף כִּינֵן שֶׁאֲסוּר לְבָרֵךְ בְּרָכָה לְבִטְלָה, אִזִּי מְצָרֵךְ בְּרִכְתּוֹ לְאִינְיָה מֵאֲכָל. זֹאת הִיִּתָּה הַסְתַּפְּלוּתָם שֶׁל צְדִיקִים.

וּמִסְפָּר עַל הִרְבֵּה הַקָּדוֹשׁ, רַבִּי אֶהֱרֹן מִקְאֲרֵלִין זי”ע, שֶׁכִּשְׁהִיָּה מְבָרֵךְ בְּרִכַּת אֲשֶׁר יֵצֵר, הִנֵּה מְבָרֵךְ בְּהַתְּלַהֲבוֹת גְּדוּלָּה וְנִפְלְאָה כְּזוֹ, כְּאֵלוֹ הוּא קוֹרָא אֵת הַהִלָּל בְּסִכּוֹת אוֹ בְּפִסְחָה, וּפָעַם, כִּאֲשֶׁר מִישָׁהוּ חִיָּךְ לְמִשְׁמַע בְּרָכָה זֹאת הַנֶּאֱמָרָה בְּהַתְּלַהֲבוֹת לֹא שִׁגְרָתִית כָּל כָּךְ, עָנָה וְאָמַר לוֹ, אֵין לָךְ מָה לְהַתְּפַלֵּא, כִּי גְדֻלָּתָהּ שֶׁל בְּרָכָה זֹאת, כֹּה רַבָּה, אֲשֶׁר צָרִיךְ לְהִשְׁקִיעַ בְּכֹנֶתָהּ כָּל כָּךְ, כִּמוֹ אִמִּירַת הַלֵּל, בְּלִי שׁוּם הֶבְדֵּל.

כְּמוֹכֵן שֶׁכָּל הַמַּעֲשִׂוִּת אֲשֶׁר מִסְפָּרִים עַל הַצְדִּיקִים, יֵשׁ לָהֶן שְׂיָכוֹת לְכָל אָדָם וּבְכָל זְמַן, וְאֵנוּ גַם צְרִיכִים לְהַקְפִּיד עַל כָּךְ, וְכִמוֹ שֶׁמֶאֱרִיךְ בְּנֵה הַרְבֵּה מְאֹד, הַחֲסִיד הַקָּדוֹשׁ, רַבְּנֵי אֶלְפִסְנֵדֵר זִיסְקִינְד, בַּעַל ‘סוּד וְשִׁרְשׁ הַעֲבוּדָה’ מְהוֹרְדָּנָא זי”ע, בְּחֻבַּת הַדְּקָדוּק בַּבְּרָכוֹת, וְלִהְיוֹצִיאָן בְּפֶה כְּרִאוֹ, וְלֹא בְּמִהִירוֹת וְכוּ’.

בַּבְּרָכוֹת עוֹד מִלְדוֹת, לְהוֹדוֹת לְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל כָּל דְּבָר, כְּשֶׁאָדָם מְרַגֵּל אֵת עֲצָמוֹ לְבָרֵךְ אֵת כָּל הַבְּרָכוֹת בְּכֹנֶת הָרִי שֶׁהוּא נוֹטֵעַ בַּעֲצָמוֹ אֵת מִדַּת הַכֶּרֶת הַטוֹב לְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, הַהִפֵּךְ מִבְּחִינַת עֲשׂוֹ, שֶׁכָּל כָּלוֹ שׁוֹאֵף לְגִשְׁמִיּוֹת, כִּמוֹ שֶׁכְּתוּב (לֹט, כה) הִלְעִיטֵנִי נָא מִן הָאָדָם הָאָדָם הַזֶּה כִּי עֵינִי אֲנִכִּי; וְכִתְבֵּה רַבְּנֵי בְּחַיִּי, שֶׁהַכֹּנֶת בְּמִאָּה בְּרָכוֹת מְסִיעֶת לְשִׁבְיַת הַתְּאֵנָה, וְזוֹ לְשׁוֹנוֹ (פֶּד הַקֶּמֶח, עֵרֶךְ בְּרָכָה) וּלְפִיכָךְ צָרִיךְ הָאָדָם שִׁיתְּבוֹנֵן בַּבְּרָכוֹת שֶׁעַל הַשְּׁלֵחֵן שֶׁמוֹצִיא מִפִּיו כְּדִי שִׁמְשִׁיךְ לְבוֹ לְתֵאֵנוֹת הַשֵּׁם יְתָבָרֵךְ וְלֹא לְצַד תְּאֵנוֹת הַמֵּאֲכָל וְהַמִּשְׁתָּה, וְצָרִיךְ שִׁיזְכֹּר הַעֲקָר בְּמָקוֹם שֶׁהוּא סְבִיב שִׁשְׁכָּחוּנוֹ וְהוּא מְקוֹם סְעֻדָּה כִּי שֵׁם יְתָחִיב הָאָדָם לְהִיֹּת יוֹתֵר נִפְשׁוֹ מְשׁוֹטְטָה אֶל הַשֵּׁם יְתָעֲלֶה; כְּשֶׁאָדָם מִתְּגַבֵּר לְבָרֵךְ יוֹתֵר בְּדְקָדוּק, בְּכֹנֶתָהּ, בְּהַתְּבוֹנְנוֹת, בְּהוֹדָאָה, בְּהַתְּבַטְלוֹת לְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, הָרִי שֶׁזֶה מְסִיעֶה לוֹ בְּהַתְּגַבְּרוֹת עַל כָּל כַּחוֹת הַגּוֹף שְׂדוּרָשִׁים עוֹד וְעוֹד, וְלִזְכוֹת לְהַכִּיר תּוֹדָה.

הַבְּרָכוֹת שֶׁרֶשׁ ‘הַכֶּרֶת הַטוֹב’

יָדוּעַ עַד כִּמָּה שֶׁהַצְדִּיקִים זי”ע הַשְּׁתַּדְּלוּ בַּעֲבוּדַת הַכֶּרֶת הַטוֹב הַזֶּה, עַל כָּל דְּבָר קֵטָן שֶׁמִּישָׁהוּ הַטִּיב לָהֶם, לֹא רַק שֶׁהִפִּירוּ לוֹ טוֹבָה עַל זֶה עַד אֵין שְׁעוֹר, אֲלֹא אֶף גַם לְיוֹצֵאֵי חִלְצִיו עַד עוֹלָם, מִחֲמַת הַטוֹבָה שֶׁקִּבְּלוּ מֵאֲבִיהֶם, וְהִיוּ רוֹדְפִים אַחֵר מִדָּה זֹאת שֶׁל הַכֶּרֶת הַטוֹב. וְאֲצֵל אֲבִרָהֶם אֲבִינוּ אֲנוּ רוֹאִים עַד כִּמָּה שֶׁהִרְגִּיל אֵת הַבְּרִיּוֹת לְבְּרִכַּת הַמְּזוֹן שֶׁהִיא שִׁרְשׁ וְיִסוּד לְכָל עֲנָפֵי הַמִּדָּה הַטוֹבָה וְהַעֲקָרִית שֶׁל הַכֶּרֶת הַטוֹב, שְׁאוֹתָהּ אֶפְשָׁר לְהַשְׁרִישׁ עַל יְדֵי הַבְּרָכוֹת.

עֲצָם הַהַשְׁתַּדְּלוֹת לְלַכֵּת בַּעֲקֻבוֹתָיו שֶׁל אֲבִרָהֶם אֲבִינוּ הוּא מְסִיעֶה לְקַדְשָׁהּ וּלְטַהֲרָהּ, כִּמוֹ שֶׁאֲמַרְנוּ לְעִיל בְּעֵנֵן הַחֲמִשָּׁה אֲבִירִים שֶׁזָּכָה שִׁיחִיו בְּרִשׁוֹתָו, וְהוּא סוּד קִדְשַׁת בְּרִית הַמַּעֲוֹר הַמְּכֻנֵּן כְּנֶגֶד בְּרִית הַלְּשׁוֹן וְהַפֶּה, כְּשֶׁהוּא מוֹדֶה לְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שֶׁזֶה גַם מְקַדֵּשׁ אוֹתוֹ, וְהִזְהִירוֹת בַּבְּרָכוֹת מְסִיעֶת לָזֶה הַרְבֵּה.

פְּרִשְׁת לָךְ לָךְ

בְּעֶצְמוֹ, אֵף עַל פִּי שֶׁהוּא בָּקִי בְּהֵן, דִּפְשִׁיטָא דְחֻבָּה הִיא עַל כָּל יָחִיד וְיָחִיד וְכוּ' וְהִבִּיא בְּשֵׁם רַב גִּטְרֹנְאִי וְכוּ', לְהוֹרוֹת, שִׁיְהִי נִזְהָרִין לְבָרֵךְ אוֹתָם וְלֹא יִסְמְכוּ עַל עֲנִית אָמֵן, כִּי אִיכָּא סְפִנַת מִיתַת מָאָה יִשְׂרָאֵל בְּכָל יוֹם, כְּמוֹ שֶׁהִיא קֹדֶם שֶׁתִּקְּן דָּוִד מָאָה בְּרָכוֹת אֱלֹהִים, דְּלֹא מִהֲנִי עֲנִית אָמֵן אֲלֵא לְעַמִּי הָאֲרִיזִין שְׁאִינִן יוֹדְעִין לְבָרֵךְ, אֲבָל הֵיכָדָע צָרִיךְ לְבָרֵךְ. וְנִמְצִינוּ לְמַדִּים, שֶׁהַצֵּלָה מִמִּיתָה בְּעוֹלָם, זֶה רַק עַל יְדֵי הַמָּאָה בְּרָכוֹת. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ, וְהוּא חֲזוֹק עֲצוּם!

וְכַתֵּב הַגָּאוֹן הַקְדוֹשׁ, רַבִּי אֶלְחָנָן וְסֶרְמֵן, ה' יָקָם דָּמֹו (תַּלְמִיד הַחֹפֶץ חַיִּים זי"ע), בְּסִפְרָא קִבֵּץ שְׁעוּרִים, שֶׁכָּאָשֶׁר יֵשׁ הַתְּגַבְרוּת חֲלָאִים רָעִים בְּעוֹלָם, מִי שֶׁיִּכּוֹל לְהַתְחַזֵּק וְאִינוּ מִתְחַזֵּק, הוּא עוֹבֵר עַל "לֹא תַעֲמֹד עַל דָּם רֵעֶךָ" (וַיִּקְרָא יט, טז), כִּי כְּשִׁישׁ עֵת צָרָה לִיעֲקֹב, אָזִי כָּל מָה שֶׁאֲפָשֶׁר לַעֲשׂוֹת בְּשִׁבִּיל לְהַצִּיל - מְחַיִּיבִים לַעֲשׂוֹת, וְלִמְנַע שְׁפִיכוֹת דָּמִים, וְאִם מִתְרַפֶּה, עָלִיו נֶאֱמַר (מִשְׁלֵי יח, ט): "גַּם מִתְרַפֶּה בְּמִלְאכָתוֹ אֵחָ הוּא לִבְעַל מִשְׁחִית" - בְּמִקּוֹם שֶׁאֲפָשֶׁר לְהַצִּיל - צָרִיךְ לְהַצִּיל.

הַזְכָּרְנוּ (עֵינֵינוּ לְעִיל בְּשִׁיחַת פְּרִשְׁת נח) אֶת הָאֲחֵרִיּוֹת הַגְּדוֹלָה שֶׁיֵּשׁ לְכָל יְהוּדֵי בְּעִבּוּדָתוֹ וּבְלִמּוּד תּוֹרָתוֹ, מִרְבֵּה תּוֹרָה מִרְבֵּה חַיִּים, כְּפִשּׁוּטוֹ מִמֶּשׁ, הוּא גוֹרֵם חַיִּים בְּעוֹלָם, כְּמָה צָרִיךְ לְהַרְגִּישׁ, שֶׁאֲחֵרֵי כָּל עֲבוּדָה פְּרִטִית שֶׁל כָּל יְהוּדֵי, כְּמָה הוּא מוֹרִיד חַיִּים לְעוֹלָם.

הַדְּקָדוֹק בְּבְרָכוֹת - הַצֵּלָה לְדוֹרֵנוּ וְתַחֲלוּאֵינוּ
בְּדוֹרֵנוּ, שֶׁהַתַּפְשֻׁטָּה הַמְּחַלָּה הָאִימָה הַמְּשִׁתּוֹלְלָת, בֶּר מִנֵּן, רַחֲמָנָא לִיעֲלֹן, שֶׁלֹּא מוֹצִאִים לָהּ מְזוֹר וְתִרּוּפָה עֲדִין, וְגִבְתָּהּ כָּל כֶּף הַרְבֵּה יְתוּמִים וְכָל כֶּף הַרְבֵּה אֶלְמָנוֹת, קְלִיקוּלִים כֹּה רַבִּים גְּרָמָה בְּעוֹלָם, וּבָאוּ לְפָנֵינוּ גְּדוּלֵי הַדּוֹר, כְּגוֹן מֶרֶן הַגָּאוֹן רַבִּי חַיִּים קִנְיָבְסְקִי שְׁלִיט"א וְעוֹד גְּדוּלִים. וְשֶׁאֱלֹהִים, מָה הַתְּקַנָּה? וְהַצְּבִיעוּ עַל דְּבָרֵי הַב"ח הַנּוֹצְרִים, וְקַבְּעוּ, שְׁאִין לָנוּ תִּרּוּפָה אַחֲרֵת כִּי אִם לְהַתְחַזֵּק בְּעֵינֵינוּ

מַעֲלַת הָאָדָם הַזֹּכֶה לְכֹנוּ בְּבְרָכוֹת

אֵיתָא מִהֶרֶב הַקְדוֹשׁ בְּעַל ה'שְׁפַת אָמֵת' זי"ע בְּאוֹר נִפְלָא וְחִדּוּשׁ נִפְלָא, שֶׁכְּמָאָה בְּרָכוֹת הָאֱלֹהִים, הָאָדָם יוֹצֵא מִחֲמָשִׁים שְׁעָרֵי טְמֵאָה וְנִכְנָס אֶל תּוֹךְ חֲמָשִׁים שְׁעָרֵי קִדְשָׁה, וְאִם הָאָדָם הִיָּה רַק חוֹשֵׁב עַל כֶּף, שֶׁעַל יְדֵי כָּל בְּרָכָה יוֹצֵא וְנִכְנָס מִשְׁעַר טְמֵאָה אֶל שְׁעַר קִדְשָׁה, הִיָּה מְדַקְדֵּק בְּיוֹתֵר לֹאמֹר כָּל בְּרָכָה וּבְרָכָה בְּתַכְלִית הַכּוֹנֶה.

רַבְּנוּ הָאֲר"י ז"ל, אוֹמֵר (סִפְר הַלְקוּטִים עֶקֶב ח) יֵשׁ חַיּוֹת אֶל הַמְּזוֹן שֶׁהוּא חֵלֶק רוֹחֲנִי שָׁבוּ, לְהַחֲיוֹת חֵלֶק רוֹחֲנִי שֶׁכָּאָדָם... לְכָף הָאֲכִילָךְ אֶת הַמֶּן הַרוֹחֲנִי, לְהוֹדִיעַךְ, כִּי לְעוֹלָם אֵין מִי שֶׁזֶן לָאָדָם, אֲלֵא הַחֵלֶק רוֹחֲנִי שָׁבוּ. וְזֶה שֶׁכְּתוּב (דְּבָרִים ח, ג): "כִּי לֹא עַל הַלֶּחֶם לִבְדּוֹ יִחְיֶה הָאָדָם כִּי עַל כָּל מוֹצֵא פִי ה'"; דְּהֵינּוּ מָה שֶׁיּוֹצֵא מִפִּיו יִתְבָּרֵךְ בְּעַת הַבְּרִיאָה, לְהוֹצִיא מִן הָאֲרֶז כָּל דְּבָר וְדְבָר, אוֹתוֹ הַדְּבוּר נִכְנָס בְּאוֹתוֹ הַמְּזוֹן, וְהוּא הוּא הַמְּחִיָּה אֶת הָאָדָם. וְלִכְף צָרִיךְ לְבָרֵךְ עַל הַמְּזוֹן, כִּי עַל יְדֵי הַבְּרָכָה מִתְעוֹרֵר הַחַיּוֹת; עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ.

מָאָה הַבְּרָכוֹת הֵן הַצֵּלָה מִמִּיתָה בְּכָל דּוֹר

כְּתִב רַבְּנוּ יַעֲקֹב בְּעַל הַטּוֹרִים, וְזוֹ לְשׁוֹנוֹ (אַרְבַּח חַיִּים סִימָן מו): 'חֻבָּה עַל כָּל יָחִיד וְיָחִיד לְבָרֵךְ אוֹתוֹ, דְּתַנִּינָא, הִיָּה רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר, מָאָה בְּרָכוֹת חֵיב אָדָם לְבָרֵךְ בְּכָל יוֹם, וְסִמְכוּם עַל דָּרֵשׁ הַפְּסוּקִים. וְהַשִּׁיב רַב גִּטְרֹנְאִי רִישׁ מִתִּיבְתָּא דְּמָתָא מַחֲסִיא: דָּוִד הַמֶּלֶךְ, עָלִיו הַשְּׁלוֹם, תִּקְּן מָאָה בְּרָכוֹת דְּכִתִּיב (שְׁמוּאֵל ב כג, א): "הִקֵּם עַל" - 'עַל' בְּגִימָטְרִיא מָאָה הָיָה, כִּי בְּכָל יוֹם הִיוּ מֵתִים מָאָה נִפְשׁוֹת מִיִּשְׂרָאֵל, וְלֹא הִיוּ יוֹדְעִין עַל מָה הִיוּ מֵתִים, עַד שֶׁחֲקַר וְהִבִּין בְּרוּחַ הַקְדָּשׁ, וְתִקְּן לָהֶם לִישְׂרָאֵל מָאָה בְּרָכוֹת. וְעַל כֵּן תִּקְּנוּ חֲכָמִים זְכוּרֵם לְבְרָכָה, אֱלֹהֵי הַבְּרָכוֹת עַל סֹדֵר הָעוֹלָם וְהַנְּהַגְתּוֹ, לְהַשְׁלִים מָאָה בְּרָכוֹת בְּכָל יוֹם. וְצָרִיךְ כָּל אָדָם לִזְהַר בָּהֶם.

וְכַתֵּב עַל זֶה ה'בֵּית-חֶדֶשׁ': 'כְּלוּמֹר, לֹא יִסְמַךְ כָּל אָדָם עַל עֲנִית אָמֵן, וְשֶׁלֹּא יִבְרַךְ

פֶּרֶשֶׁת לָךְ לָךְ

"תמיד היינו שומעים את הספורים הללו מן הצד. מנידים ראשנו בכאב, ופולטים אנחה צמקה: השם ישמר, שלא נדע מצרות.

תמיד גם היינו משתדלים לעזור. אם לפני - בהצטרפות לאלף ספרי תהלים, ואם אחרי - בחתימה על הוראת קבע של עשרה דולר לשלשים וששה חדשים.

בעלי אברך. בוגר ישיבת פונוביוז, ותורתו אמנותו. אני מחנכת באחד מבתי הספר החשובים של החנוך העצמאי. זכינו, בסייעתא דשמיא לעשרה ילדים חמודים, מצליחים ומצליחים המרוים אותנו מלא חפנים נחת.

חיינו בשגרה נעימה ויפה, כשהדאגה המרכזית שהטרידה אותנו הייתה איך לגמור את החדש, ואיך נסתדר עם גזרת הקצוצים.

למחרת ראש חודש חשתי ברע, הלכתי לרופא, הרופא האזין לי ברצינות רבה, ושלח אותי בדחופות לבצע סדרת בדיקות. הוא גם פרש בפני, ללא רחם, את כל האפשרויות הצפויות, המרגיעות מצד אחד, והמאיימות עד מות מצד שני. עם כל המשמעות של המלה.

קויתי שגם הפעם, כמו בהרבה מקרים אחרים, אקבל את הדף הלכן הנפלט מהמחשב בקפת החולים, ובו נאמר שמצב בריאותי תקין, והכל בסדר.

יחד עם זאת קננה בי תחושה אימה, שהפעם, גזרו בשמים אחרת.

בימים הטורפים שבין יום הכפורים לסוכות, נערכה הבדיקה הגורלית, שגלתה את התוצאה המרה. וכך בעוד שבכל בתי ישראל עסוקים בחדוה רבתי בהכנות קדחתניות לחג השמחה, הקרב ובא, חזרתי אני לביתי שבוהה ורצוצה, כשאני מודעת בודאות, ללא שמץ של ספק, שהנני נושאת בקרבי את המחלה הנוראה.

של מאה ברכות. וכשאנו מדברים אודות המאה ברכות, היינו, לכונן יותר בכונה, כי לברך - כלם מברכים ואין חשודים על כך, אלא שעלינו לברך את הברכות בהתבוננות, כמו שאיתא בספר הקדוש 'פלא יועץ' (ערך ברכות): 'ויש מעמי הארץ שסוברים שמברכים, אבל ברכתם פסולה, מחמת שמדלגים, כמה תבות ואותיות, ושתיים רעות עושים, שגהנים בלא ברכה, ומזכירים השם לבטלה, וזה פרי המהירות, אשר היא רעה חולה, שאפלו שיאמר הברכה פלה, כדי בזיון וקצף, לברך למלך הכבוד ברכה חטופה, אין זה מברך אלא מנאץ'; וכן מובא בספר הקדוש 'יסוד ושרש העבודה', וכו'.

פעלת ההצלה המהירה ביותר

וצריך להבין למה דוקא ענין המאה הברכות הוא ההצלה מהמגפה, ומדוע תקן דוד המלך, דוקא את זאת?

הגאון הצדיק רבי שמשון פינקוס זצ"ל, היה אומר (עין בספר עלינו לשבח עמוד רפה), שדוד ראה, שמלאך המות משתולל, רחמנא ליצלן, ויש עדנא דריתחא נוראה, וצריכים לעצור את המגפה בצורה מידית, מה נתן לעשות מהיום למחר?

לעשות תשובה יסודית על כל הדברים הצריכים תקון? - עבודה קשה היא זו! בודאי לא בשביל יום או יומים! אבל בינתיים השרפה משתוללת! ומפילה חללים! והזמן דוחק!

פעלת ההצלה המהירה ביותר היא אמירת מאה ברכות בכונה בכל יום. סגלה זאת, בלחה לפתח שערי ברכה ולסתם פיות מקטרגים...

מכתב התחזקות נורא שכתבה אשה צדקנית בעת מחלתה

בספר 'עלינו לשבח' (פרשת עקב, החל מעמוד רפו והלאה), מובא מכתב שכתבה אשה חשוכה אחת, וכדאי לקראו, כדי להתחזק, וזו לשונה:

פֶּרֶשֶׁת לֶךְ לֶךְ

נתקנה רק לדורו של דוד, אלא היא נצחית, ומביאה לךך שלא ימותו לפני זמנם.

חשבת בלבי, כמה כסף וכמה טרחה הייתי מוכנה להשקיע עבור רופאים, ועבור טפולים, ובלבד לחיות! לחיות, ולו מספר שנים, ולזכות להשיא כמה מילדי - - -

וכאן כתובה סגולה ותרופה, שחור על גבי לבן, שנסתה והועילה בנדאות, ובטרחה כל כך מעט! לומר את הברכות - שממילא נאמרות בכל יום - במעט יותר התבוננות ותשומת לב. בחרתי לטל את התרופה הזו במהירות האפשרית, וכמה שיותר.

אני אומרת 'ברוך אתה'... ואני מרגישה איך אני, אשה פשוטה, יש לי קשר ישיר עם השם יתברך, עשרות פעמים ביום. אני נתונה בידיך, והכל נהיה בדרךך.

אני כותבת את מכתבי זה ממטת חליי. אני מתפללת ממצמקי לבי שהקדוש ברוך הוא לא יעמיד אף משפחה בנסיון המר והקשה הזה. אינני מוצאת מקום לעצמי. בלילה הנני מצפה לאור ראשון של בקר. אף הבקר רק גרוע יותר...

אין לכם משג איזה מאמץ נפשי הייתי צריכה להשקיע כדי לכתב את המכתב הזה. אולי תצליחו לחוש בין השורות את עצמת רגשותי ותכאבו יחד עמי את כאבי.

אני מתחננת בפניכם, ידידתי היקרות, ובהן חברותי מבית הספר, מהסמינר מהשכונה, אנא - ברכו למעני את מאה הברכות בכוונה.

לו הייתי כותבת את שמי, רבים מהם היו מפי תדהמה. אתם פוגשים אותי מדי יום בחנוות, ואפלו במעלית, ואינכם יודעים שאני חולה, חולה שאינה יודעת מה ילד יום.

רבתי הורי לי להצניע את הענין, אף אני מבקשת מהם, חזקו בבתיכם את המאה ברכות, השתדלו לאמץ לעצמכם החלטה, עכשו -

שלשה ימים לאחר מכן, הרופא המטפל בי נתן לי להבין כי בעזרת הטפולים הקשים אוכל לשרד בחיים, אולי שנתים. כך הפכתי באחת, מאשה פורחת ושמחה, לאדם חולה, המודה על כל יום שעובר עליו.

מני אז, שנתי אינה שנה, לבי ומחשבותי נושאים אותי אל ים של עצב ודאגה, מכאוב ויסורים.

איני יכולה לשפח איך באותו יום רץ אלי בני הקטן, בן שנתיים, וחבק אותי חזק-חזק, כפי שלא עשה אף פעם, ולחש באזני: אמא, אני אוהב אותך כל כך! - - - לבי נשבר והתנפץ לרסיסים - - -

רבנו של עולם! התפללתי אז, תן לי את הכח לגדל את הילד הזה. הרופא אמר שנתיים, אבל אתה, רופא כל בשר, יכול להפליא לעשות, ולתת לי גם עשר שנים!

באותו רגע החלטתי שעלי להלחם בכל כחי. עלי לקרע את גזר הדין שנחתם לי אף לפני שבוע. ידעתי שהנשק היעיל הוא, זכיות! זכיות, ועוד זכיות, ועוד זכיות.

פתחתי ספר תהלים, מנסה לדחק את המחשבה על הצפוי לי בשבועות הקרובים, על הטלטלה שמשפחתי האהובה תאלץ לעבר בתקופה הקרובה. וכמו מן השמים עלו במחשבותי מלות הטור בסימן מ"ו: 'דוד המלך תקן מאה ברכות וכו' כי בכל יום היו מתים מאה נפשות מישראל, ולא היו יודעין על מה היו מתים, עד שחקר והבין ברוח הקדש ותקן להם לישראל מאה ברכות, ועל כן תקנו חכמים ז"ל אלו הברכות על סדר העולם והנהגתו, להשלים מאה ברכות בכל יום. וצריך כל אדם לזהר בהם, והפוחת אל יפחת, והמוסיף יוסיף על כל ברכה וברכה שנתקנה לו, וכו'.

וכתב הב"ח שהטעם שהביא הטור את טעם התקנה, הוא להורות שהסגולה הזו לא

פֶּרֶשֶׁת לֶךְ לֶךְ

אחת לאחת, לגלות אחריות, הנה הגעתי לסף כף וכף ברכות. וכן שמעתי שנוהג מרן, מופת הדור, הגאון רבי עובדיה יוסף שליט"א, שתפוש במחשבתו, הנה הגעתי לשבעים וארבע, שבעים וחמש, שמונים ושתים וכו', זהו גלוי אחריות, שהברכות שהוא חייב בהן - הוא משתדל בהן.

וצריך להזהר בברכות שאומרים, כדברי הגמרא (נדרים ד' ע"ב) כל מקום שהזכרת השם מצויה שם עניות מצויה, והר"ן מבאר, עניות מצויה, דכתיב (שמות כ, כא): "בכל המקום אשר אזכיר את שמי אבוא אליך וברכתך", ומדהזכרת השם למצוה, מביאה ברכה ועשר, הזכרה לשוא גורמת עניות, עין שם.

עצתו של מרן רבי שלמה זלמן זצ"ל

מספר, כי פעם הגיע אל הגאון הצדיק, מרן רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל, תלמיד חכם אחד מבני משפחתו, וספר לו אודות מחלה קשה המקננת בו, ואינו יודע מה לעשות, אמר לו הגאון זצ"ל, שהוא אינו ראוי להגיד לאחרים מה לעשות, אף יכול לומר לו מה הוא היה עושה לו היה במקומו, הוא היה מקבל על עצמו לומר את כל המאה ברכות, כמו שצריך, שהפרוץ יהיה 'פרוץ', ואתה יהיה 'אתה', הכל כראוי ובכונה.

בספר מאה ברכות כהלכתן הביא את האמרה הזאת משמיה דמרן זצ"ל, וסיים, שפשעאמר זאת לקרובו הנ"ל, היו פגיו בוערות כ"אש (הובא בקנטרס 'מאין יבוא עזרי').

והעידו על מרן רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל, שהיה מברך את כל ברכותיו בכונה עצומה, והיו אנשים באים להאזין לברכת המזון שלו, ולברכת אשר יצר וכו'. ואף על פי כן אמר, שהיה מוסיף חזוק בענין הזה, כי אין לדברים שעור, ככל שיוסיף האדם עוד מח ועוד לב בברכה - בודאי יועיל.

כשהאגרת עדין בידיכם - לברך כל ברכה וברכה בקול, ובכונה.

נשים ואמהות יקרות, אשריכן שאתן זוכות, ותזכינה עד מאה ועשרים, בעזרת השם יתברך, לטפל בילדיכן מתוך נחת. אתן זוכות להגיש לטפכן ארוחות מזינות מדי יום. אני כבר לא תמיד מסגלת לעשות זאת. הטפולים הקשים נוטלים ממני את טפת הכח האחרונה.

אנא, זכרנה אותי ואת ילדי, ובעת אשר אתם סועדים בצותא, ובניחותא, השתדלנה להשריש בביתכן, בקרב הילדים, לברך ברכה בקול ובמתינות.

נצלנה את הישיבה המשפחתית של האמא עם ילדיה להחדרת הנכס החשוב והנשגב הזה, שאם יתגלו בו - יתמידו אחר כך לארץ ימים. וזכות זו תעמד בעזרת השם לכל הדור בו אנו חיים. עד כאן לשון האגרת.

אחריות עצומה מטלת עלינו

הנה לנו דבר כה פשוט, סגלה כה זולה, הרי בין כה ובין כה מברכים. ועלינו רק להרגיש את האחריות, שאנשים זקוקים לברכות שלנו, שכל ברכה מצילה וגורמת ההפך ממיתה ומביאה חיים לעולם.

וכמוכן שצריך ללמד היטב בהלכה ובפוסקים את כל דיני הברכות, וכמאמרם ו"ל (ב"ק ל) האי מאן דבעי למהוי חסידא לקים מלי דברכות.

מרן הגאון הצדיק, רבי יצחק זאב מבריסק, זכר צדיק וקדוש לברכה, אומר, שמוכח מדברי הרמב"ם (בהלכות נשיאת כפים פרק ד' הלכה טז): 'פיצד? אוכל מעט ירק ומברך לפניו ולאחריו, וחוזר ואוכל מעט מפרי זה ומברך לפניו ולאחריו, ומונה כל הברכות עד שמשלים מאה בכל יום'; עד כאן לשונו. היינו שמלבד מצות הברכות, יש ענין למנות את הברכות

פְּרִשְׁת לָךְ לָךְ

הַיּוֹדְעִים אוֹתוֹ וּמְבָרְכִים אוֹתוֹ בְּמִנְהַג וְלֹא בְּכֹנֶה, דְּכָתִיב בְּתַרְיָה לְכֵן הִנְנִי יוֹסֵף כּו' וְאַבְרָהָם חֲכָמַת חֲכָמָיו כּו'. לְפִיכָךְ הִזְהִירוּ חֲכָמִים עַל הַדְּבָר, וְאָמְרוּ עֲשֵׂה דְבָרִים לְשֵׁם פְּעֻלָּם.

וּמַעֲשֵׂה בְּאַחַד שְׁמַת. לְאַחַר י"ב חֹדֶשׁ נִגְלָה בְּחִלּוֹם לְאַחַד מְקֻרָבָיו, אָמַר לוֹ: בְּכָל יוֹם דִּנֵּין אוֹתִי עַל שֶׁלֹּא הִיִּיתִי מְדַקְדָּק לְבָרְךָ בְּרֶכֶת הַמוֹצֵיא וּבְרֶכֶת הַפְּרוֹת וּבְרֶכֶת הַמְּזוֹן בְּכֹנֶה הַלֵּב. וְשָׂאֵל לוֹ, וְהִלֵּא אֵין מִשְׁפָּט רְשָׁעִים בְּגִיהֶנֶם אֶלֶּא י"ב חֹדֶשׁ. אָמַר לוֹ, אֵין דִּנֵּין אוֹתִי בְּפִרְעָנוּיֹת חֲזָקִים כְּמוֹ בִּי"ב חֹדֶשׁ רֵאשׁוֹנִים, עַד כָּאֵן לְשׁוֹנוֹ.

וְכַתֵּב הַגָּאוֹן הַצַּדִּיק רַבִּי דִּנְיָאֵל פְּרִישׁ זצ"ל, בְּסִפְרוֹ 'פְּנוֹת הַבְּרָכוֹת' (פָּרָק ו') עֲשֶׂרָה דְבָרִים שְׂצָרִיף לְהִזְהֵר בָּהֶם בַּעַת שְׁמִיכָרְךָ, עֵין שָׁם. וְאָמַר מֶרֶן הַחֲפֵץ חַיִּים זי"ע, שְׂצָרִיף לְכֹון לְכָל הַפְּחוֹת בְּסוֹף כָּל בְּרָכָה, וּבְפֶרֶט בְּבְרָכוֹת שְׁמוֹנָה עֶשְׂרֵה, שְׂתִיבּוֹנֵן - מָה הוּא עוֹמֵד לְבָרְךָ.

וְאֵיִתָּא בְּטוֹר (או"ח סימן קא): 'כְּתִב הָרַב רַבִּי אֱלִיעֶזֶר שִׁירְגִיל אָדָם עֲצָמוֹ שְׂיִכּוֹן לְפָחוֹת בְּחִתִּימָה שֶׁל כָּל בְּרָכָה, שְׂיֵשׁ בָּהֶן מֵאָה וּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה תִּבּוֹת כְּמוֹ שְׂיֵשׁ בְּתַפְּלַת חֲנָה, מֵאָה וּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה פְּעָמִים 'לֵב' בְּחֻמֶּשׁ, לוֹמַר, שְׂצָרִיף בָּהֶן פְּנוֹת הַלֵּב. לְכֵן צָרִיף לְהַשְׁתַּדֵּל לְכֹון וּלְהַתְּבַוֵּן לְפָחוֹת בְּחִתִּימַת הַבְּרָכוֹת.

עֲצָנוֹ שֶׁל הָרַב צִדְקָה זצ"ל

הַגָּאוֹן הַצַּדִּיק רַבֵּנוּ יְהוֹדָה צִדְקָה, רֹאשׁ ישיבת פּוֹרֶת יוֹסֵף זצ"ל, יַעֲזֵ, שְׂפָרְדִּי שְׁנֹזְכָה לְכֹון בְּבְרָכוֹת, כְּדָאֵי לְחַלֵּק כָּל בְּרָכָה לְשִׁלְשָׁה חֲלָקִים, וְאִזּוּ זֶה יוֹתֵר קָל. בְּרוּךְ אַתָּה ה' - לַעֲצֹר. הִיָּה הוּא וְיִהְיָ, נִכּוֹן שְׂבִדּוֹר הַחֲלֵשׁ שְׁלֹנוּ, אָנוּ סוֹמְכִים עַל גְּלוּי הַדַּעַת שְׁאָנוּ אוֹמְרִים בְּבָקְרוֹ שֶׁל יוֹם: 'הִרְיָנִי מִכּוֹן מַעֲתָה עַד לְמַחֵר בַּעַת הַזֹּאת בְּכָל פַּעַם שְׂאֻזְכִּיר שֵׁם הַיְי"ה הַקְּדוֹשׁ שֶׁהוּא בְּכָתִיבְתוֹ הִיָּה הוּא וְיִהְיָ

רֵאִיתוּ הַנִּפְלְאוֹת שֶׁל הָאֲדָמוֹר מַגּוֹר

הָאֲדָמוֹר בַּעַל הַבֵּית יִשְׂרָאֵל מַגּוֹר זי"ע, הֵבִיא רֵאִיָּה מִהַמְקָרָא, שְׂצָרִיף לְבָרְךָ אֶת הַבְּרָכוֹת בְּחִיּוֹת וּבְשִׁמְחָה, וּמֵבִיא רֵאִיָּה לְדְבָרָיו הַקְּדוּשִׁים מִהַפְּסוּק (דְּבָרִים כו, יד) "לֹא אֶכְלָתִי בְּאֵנִי מִמֶּנּוּ וְלֹא בַּעֲרָתִי מִמֶּנּוּ בְּטָמָא וְלֹא נִתְתִּי מִמֶּנּוּ לְמֵת", וּבַפְּסוּק הַקּוֹדֵם (יג) כְּתִב רַשִׁי "וְלֹא שְׂכַחְתִּי" - 'מְלִבְרָכְךָ'. וּמִהַסְמִיכוֹת לְמִדִּים אָנוּ שְׂצָרִיף לְבָרְךָ בְּחִיּוֹת וּבְשִׁמְחָה וְלֹא בְּבַחֲנוֹת מִיתָה.

אֲזַהֲרָה נוֹרָאָה מִזִּיקַת הַבְּרָכוֹת

כְּמָה הִזְהִירוּנוּ הַפּוֹסְקִים, וְכַדְאִיתָא בְּגִמְרָא (בְּרָכוֹת מו ע"א) שֶׁלֹּא יִזְרַק בְּרָכָה מִפִּיו, וְכַתְּבוּ הַפּוֹסְקִים, שְׂאָם אוֹמֵר אֶת הַמְּלָה הָרֵאשׁוֹנָה כְּרָאוּי, כָּל הַבְּרָכָה נִמְשַׁכֶּת אַחֲרֶיהָ.

וְכַתֵּב בְּחִי אָדָם (כָּלֵל ה, סִימָן כו): אָסְרוּ לְזִרְק בְּרָכָה מִפִּיו וּלְבָרְךָ בְּמַהֲרֹת, אֶלֶּא יִכּוֹן פְּרוּשׁ הַמְּלוֹת וּבְרָךְ בְּנִחַת. וְזוֹ לְשׁוֹן סִפְר חֲסִידִים (סִימָן מו), כְּשֶׁהוּא נוֹטֵל יָדָיו אוֹ שְׂמִיכָרְךָ עַל הַפְּרוֹת אוֹ עַל הַמְּצוּוֹת הַשְּׁגוּרוֹת בְּפִי כָּל אָדָם, יִכּוֹן לְבוֹ לְבָרְךָ לְשֵׁם בּוֹרְאוֹ אֲשֶׁר הִפְלִיא חֲסִדּוֹ עִמּוֹ וְנָתַן לוֹ הַפְּרוֹת אוֹ הַלֶּחֶם לְהַנּוֹת מֵהֶם וְצוּהוּ עַל הַמְּצוּוֹת, וְלֹא יַעֲשֶׂה כְּאָדָם הַעוֹשֶׂה דְּבָר בְּמִנְהַג וּמוֹצֵיא דְבָרָיו מִפִּיו בְּלֹא הִגְיוֹן הַלֵּב. וְעַל דְּבָר זֶה חָרָה אֵף ה' בְּעַמּוֹ, וּשְׁלַח לָנוּ בִּיד יִשְׁעֶיהָ וְאָמַר: יַעֲזֵ כִּי נִגַּשׁ הָעָם הַזֶּה בְּפִיו וּבְשִׁפְתָיו כְּבִדּוֹנִי וְלְבוֹ רַחֵק מִמֶּנִּי וְתִהִי יִרְאָתָם אֵתִי מִצּוֹת אֲנָשִׁים מְלַמְּדָה. אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לִישְׁעָהּ, יִשְׁעָהּ, רֹאֵה מַעֲשֵׂה בְנִי, כִּי אֵינּוּ אֶלֶּא לְפָנִים, וּמִחֲזִיקִים בָּהּ כְּאָדָם שְׂמַחֲזִיק וְנוֹהֵג מִנְהַג אֲבוֹתָיו בִּידּוֹ. בָּאִים בְּבִיתִי וּמִתְּפַלְלִים לְפָנֵי תַּפְלוֹת הַקְּבוּעוֹת כְּמִנְהַג אֲבוֹתֵיהֶם, לֹא בְּלֵב שָׁלֵם. הֵם מְנַקִּין אֶת יְדֵיהֶם וּמְבָרְכִים עַל נְטִילַת יְדֵים, וּבוֹצְעִים וּמְבָרְכִים בְּרֶכֶת הַמוֹצֵיא, שׁוֹתִים וּמְבָרְכִים כְּמוֹ שְׂהַדְּבָר שְׁגוֹר בְּפִיהֶם. אֵף בַּעַת שֶׁהֵן מְבָרְכִין, אֵינָן מִתְּכַוְּנִין לְבָרְכָנִי. לְכֵן עַל כֵּן חָרָה אִפּוֹ וְנִשְׁפַּע בְּשִׁמּוֹ הַגָּדוֹל לְאַבֵּד חֲכָמַת חֲכָמָיו

פְּרִשֵּׁת לָךְ לָךְ

הַבְּרָכָה לַעֲצֻמוֹ, וְגַעַר בּוֹ הַרְבֵּי, כִּכָּה מְבָרְכִים?
וְהֵלֵא תִלְמִיד חָכָם אֶתָּה! צְרִיךְ לְבָרֵךְ בְּקוֹל!

מִסְפָּרִים עַל הַמִּשְׁגִּיחַ הַנּוֹדֵעַ, מֶרֶן הַגָּאוֹן
הַצַּדִּיק, רַבִּי יִחְזַקְאֵל לִוִּינְשְׁטֵיין זצ"ל, שֶׁהָיָה
מְבָרֵךְ בְּרַכַּת הַמְּזוֹן, בְּמַתִּינּוּת, בְּכוֹנָה נִפְלְאָה
וּבְקוֹל תּוֹדָה, הָיוּ בְּרִכּוֹתָיו מוֹתִירִים וְשֵׁם חֶזֶק
שֶׁל אֱמוּנָה, כֹּל מִי שֶׁהָיָה רוֹאֶהוּ מְבָרֵךְ הָיָה
מְרָגִישׁ שֶׁהוּא מְקַבֵּל אֶת מְזוֹנוֹ מִיָּדוֹ שֶׁל
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

מֶרֶן הַחֵיד"א זצ"ל, כּוֹתֵב (נַחַל קְדוּמִים)
בְּרִאשֵׁי"ת רֹאשֵׁי תִבּוֹת: בְּקוֹל רִים אֲבָרֵךְ
שֵׁם יְיָ הוֹיָה תִּמְיֵד.

חֲשַׁבּוֹן הַנֶּפֶשׁ עַל הַבְּרָכּוֹת

מוֹכָא מִהַגָּאוֹן הַצַּדִּיק, רַבִּי בֶּן צִיּוֹן אַבָּא
שְׁאוּל זי"ע (וְהָבִיאוּ גַם בְּסֵפֶר טוֹבָךְ זִיכְרוֹ), אִם
הָיִינוּ עוֹשִׂים חֲשַׁבּוֹן עַל הַבְּרָכּוֹת שֶׁבִּרְכָנוּ,
אָדָם בְּמִשְׁךְ שְׁבָעִים שָׁנוֹת חַיָּו, יָכוֹל לֵאסֹף
עִמּוֹ כְּשָׁנִים וְחֻצֵּי מִלְּיוֹן בְּרָכּוֹת, בְּעֶרְךָ, כְּשֶׁיְהוּדֵי
מַגִּיעַ לְבֵין דִּין שֶׁל מַעְלָה, מַגִּיעִים עִמּוֹ קְרוֹנוֹת
צְפוּפִים שֶׁל כָּל הַבְּרָכּוֹת שֶׁאָמַר בִּימֵי חַיָּו,
הַשְּׁאֵלָה הִיא רַק כַּמָּה יָכוֹלוֹת הֵן לְזַכּוֹת בְּדִין,
כִּי כְּשֶׁמִּתְחִילִים לְהוֹצִיא אֶת הַבְּרָכּוֹת מִהַקְּרוֹנוֹת
וְלַעֲמֹד עַל טִיבָן, מִתְבָּרַר שֶׁרַבּוֹת מִהֵן אֵינָן
יָכוֹלוֹת לְהוֹעִיל... אֱלֹו שֶׁנֶּאֱמָרוּ בְּחֻצֵּי פֹה,
בְּמַהֲרִית רַבָּה אוֹ לֹא כּוֹנָה, לֹא מִחֲשָׁבָה
וּתְחוּשֶׁת הוֹדָיָה. כֹּל אֱלֹו שֶׁנֶּאֱמָרוּ סֶפֶק נֶאֱמָרוּ,
סֶפֶק לֹא נֶאֱמָרוּ, אוֹ שֶׁהִתְעַסְקוּ בְּדְבָרִים אֲחֵרִים
בְּשַׁעֲת אַמִּירָתָם, כֹּל אֱלֹו הַבְּרָכּוֹת נִצְבּוֹת
מְבִישׁוֹת, וְאֱלֹו מַעַט הַבְּרָכּוֹת שֶׁכָּבַר בֶּן נֶאֱמָרוּ
כְּכוֹנָה, הֵן כָּל כֶּךָ מַעֲטוֹת, אוֹמֵר רַבִּי בֶּן צִיּוֹן
אַבָּא שְׁאוּל, שֶׁאֶפְשֶׁר לְהַשִּׁימָן בְּאִיזוֹ שֶׁקִּיק
נִילוֹן שֶׁמֶאֱפָסִים בָּהּ אִיזָה סְנֹדְכִיץ, אֲבָל עֲתָה
כְּשֶׁאֲנִי עֹדִין חַיִּים בְּעוֹלָם הַזֶּה, אֲנִי יָכוֹלִים
לְדַאֵג לַעֲצֻמָּנוּ שֶׁכָּל הַבְּרָכּוֹת הַרְבּוֹת שֶׁנִּבְרָךְ
בְּכוֹנָה תִּהְיֶינָה כֹּה רַבּוֹת שֶׁתִּמְלָאנָה קְרוֹנוֹת
רַבּוֹת עִם תְּכוּלָּה מְשַׁבַּחַת שֶׁל כָּל הַבְּרָכּוֹת
הַלְלוּ, שֶׁאֲנִי מְבָרְכִין, וְאִף עַל פִּי שֶׁהוּא כְּמוֹכָן
עַל דֶּרֶךְ מִשָּׁל, אֲבָל הוּא מוֹסֵר נִפְלָא.

וּבִקְרִיאָתוֹ א-ד-נ-י שֶׁהוּא אֲדוֹן הַכֹּל. וּכְשֶׁאֲזַכִּיר
שֵׁם א-ל-ק-י-ם יְהִיָּה כְּוָנָתִי שֶׁהוּא תַקִּיף וּבַעַל
הַיָּכָלִת וּבַעַל הַכַּחוֹת כָּלָם, עֲלֵת כָּל הָעֲלֻת
וְסַבַּת כָּל הַסַּבּוֹת וְשִׁלִּיט בְּכָל הָעוֹלָמוֹת. זֶה
מוֹעִיל לְדוֹרוֹת שְׁלָנוּ, אֲבָל לְפָחוֹת שֶׁיְבָרְכֵנָה
בְּנַחַת, לְחַלֵּק אֶת זֶה בְּרוּךְ אֶתָּה הַשֵּׁם... אֶלְקִינוּ
מִלֶּךְ הָעוֹלָם... וְאַחֵר כֶּךָ אֶת הַבְּרָכָה שֶׁצְרִיךְ
לְבָרֵךְ - שֶׁהַכֹּל נִהְיָה בְּדְבָרוֹ אוֹ בּוֹרָא פְּרִי
הָעֵץ וְכו'. וְנִזְהָרִים לְבָרֵךְ בִּישִׁיבָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּהֱגָה
רַבֵּנוּ הָאֲר"י זי"ע, עַל יְדֵי זֶה יוֹתֵר מְכוֹנִים.

לְבָרֵךְ הַבְּרָכּוֹת בְּקוֹל רִים מִלֵּא חַיִּית

צְרִיךְ לְזַכֵּר לְפָנֵי מִי הוּא עוֹמֵד לְבָרֵךְ, לְזַכֵּר
שֶׁהוּא מְדַבֵּר עִם מִלֶּךְ מַלְכֵי הַמַּלְכִּים הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא - זֶהוּ 'אֶתָּה', לְשׁוֹן נּוֹכַח, לֹא
יִסְתַּכַּל בְּשׁוּם דְּבָר בַּעֲת שֶׁמְבָרֵךְ, לֹא יַעֲשֶׂה
שׁוּם דְּבָר, וְאֶפְלוּ קִטָּן, בְּשַׁעֲת אַמִּירַת הַבְּרָכָה,
וּבְפָרִט שֶׁהוּא יוֹדֵעַ שֶׁזֶה מְסִיחַ דַּעְתּוֹ, וְיִשְׁתַּדֵּל
לְהַשְׁמִיעַ לְאָזְנוֹ מַה שֶׁמוֹצִיא בְּשַׁפְּתָיו, וְאִיתָא
בְּקַצּוֹר שֶׁלֵּחַן עֲרוּךְ (סִימָן ו'). וְרֹאשִׁי לְאָדָם
שֶׁיִּרְגִּיל אֶת עֲצֻמוֹ לִזְמַר הַבְּרָכּוֹת בְּקוֹל רִים,
כִּי הַקוֹל מַעֲוֵר אֶת הַכּוֹנָה. וְאִיתָא בְּשִׁל"ה
הַקְּדוֹשׁ (מִסְכַּת תְּמִיד פָּרָק נ"ר מַצָּה, ע"ט), 'לִמַּד אָדָם
אֶת בְּנֵי בֵיתוֹ שִׁיאֲמָרוּ כָּל הַבְּרָכּוֹת בְּכָל הַיּוֹם
בְּקוֹל רִים, הֵן בְּרָכּוֹת הַמַּצּוֹת הֵן בְּרַכַּת הַנֶּהֱנִין,
חֲדָא שֶׁהַקוֹל מְבִיא לִידֵי כּוֹנָה, וְעוֹד שֶׁהַשּׁוֹמְעִים
כְּשִׁישְׁמָעוּ הַזְכָּרַת הַשֵּׁם יַעֲנֶנּוּ בְּרוּךְ הוּא וּבְרוּךְ
שְׁמוֹ, וְגַם יַעֲנֶנּוּ אָמֵן, נִמְצָא הֵם זוֹכִים וּמוֹזְכִּים
וּמַצָּה גּוֹרֶרֶת מַצָּה. וּבְסֵפֶר הַקְּדוֹשׁ 'סֵדֶר
הַיּוֹם' (בְּסֵדֶר הַלּוּמֵד וּמִלְּמַד), כְּתֹב, 'אֲשֶׁרִי לְאָדָם
הַמְבָרֵךְ בְּרִכּוֹתָיו בְּקוֹל רִים, וְיִרְגִּיל אֶת בְּנֵי
בֵיתוֹ וְאֶת כָּל הַשּׁוֹמְעִים שִׁיעֲנֶנּוּ אָמֵן כְּתִקּוּנָיו,
וְגוֹרֵם שֶׁמִּתְּחִלָּה וְחֲדָוָה בְּכָל הָעוֹלָמוֹת עַל יְדֵי
בְּרָכָה וְעֲנִיתָ אָמֵן.

וְהִיָּה מַעֲשֶׂה אֲצִל כְּבוֹד קִדְשֵׁי הָאֲדָמוֹר
מְגוֹר, בַּעַל הַבֵּית יִשְׂרָאֵל זי"ע, שֶׁהִזְמִין אֶת
אֶחָד מִחֲסִידָיו הַמְקַרְבִּים לְשִׁתּוֹת לְפָנָיו כּוֹס
תֵּה, כְּוָנָה אֲצִלוֹ, וּבִקֵּשׁ לְרֹאוֹת אֵיךְ יְבָרֵךְ,
וְהִלָּה מִתְחַמֵּת יִרְאֵת רַבּוֹ הַתְּבִישׁ וּמִלְּמַל אֶת

פְּרִשְׁת לָךְ לָךְ

דאלמלא פן לא הִיָּה מספיק לו כל מִמּוֹן שְׂבָעוּלָם לרפואות ועֲנִינִים, וְסוּפוֹ שְׁמַת וּבְטָל מִן הָעוֹלָם, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּרַחֲמֵי עוֹשֶׂה מְכוֹנוֹת וּמְדוּרוֹת וְעֲנִינִים בְּגוּפוֹ שֶׁל אָדָם, לְהַכְנִיֵס הָרְאוּי לְהַכְנִיֵס, לְהוֹצִיא הָרְאוּי לְהוֹצִיא, לְקַלֵּט הַסֵּלֶת וּלְהוֹצִיא הַפְּסִלֶת וּלְהַכְרוֹת גּוּפוֹ שִׁיְהִיָּה רְאוּי וּמוֹכֵן לַעֲבוּדָתוֹ כָּל יָמָיו. וְאִם הָאָדָם יִהְיֶה שָׁלֵם בְּדַעוּתוֹ וּמְכַלְכֵּל בְּמִשְׁפָּט דְּבָרָיו לֹא יִחְלָה כָּל יָמָיו, וְלֹא יִצְטָרֵךְ לְרֹפֵא וְלֹא לְרַפּוּאוֹתָיו. וְאִם כֵּן וְדַאי רְאוּי לְבָרֵךְ בְּכוֹנָה גְמוּרָה וּבְדַעַת שְׁלֵמָה לְרֹפֵא כָּל בָּשָׂר וּמַפְלִיא לַעֲשׂוֹת; וְעַל מִרְן הַחֶפֶץ חַיִּים זִי"ע הַעֲדִידוּ, שֶׁהִיָּה מַצְבִּיעַ בְּאַצְבָּעוֹ בְּתוֹךְ הַסְדוּר וּמְבָרֵךְ בְּרָכָה זֹאת מְלָה בְּמִלָּה, וְעוֹד הַרְבֵּה צְדִיקִים וְגִדּוּלֵי עוֹלָם זִי"ע נִרְאוּ מְבָרְכִים דּוֹקָא בְּרָכָה זֹאת מִתּוֹךְ הַסְדוּר, וְאִף שֶׁכְּמוֹכֵן בּוֹדָאי חֲסוֹ עַל זְמַנָּם... לָכֵן עַל כָּל אֶחָד מֵאַתְּנוֹ לַעֲצֹר וּלְהַתְּבוֹנֵן שֶׁלֹּא לְהִסְיַח דַּעַת בְּשַׁעַת שְׁמִיבָרֵךְ.

לְחַנּוּךְ אֶת הַיְלָדִים לְכֹרֶךְ

מִרְן הַסְטִיפֶלֶר (רַבְנוּ יַעֲקֹב יִשְׂרָאֵל קִנְיָבְסְקִי, בַּעַל הַקְּהִלּוֹת יַעֲקֹב) זָכָר צְדִיק וְקָדוֹשׁ לְבָרְכָה, נִהְגָּה לֵאמֹר, כִּי צָרִיךְ לְחַנּוּךְ אֶת הַיְלָדִים לְבָרֵךְ בְּרַכַּת אֲשֶׁר יֵצֵר בְּכוֹנָה, וְהִיָּה מְדַגֵּים אִיךְ מְחַנְכִּים - תֹּאדָר לָךְ אֶת כָּל אֵלּוֹ שֶׁמֶאֱשָׁפוּזִים בְּבִתֵּי חוֹלִים, וְאִינָם יְכוּלִים לְהַסְתַּדֵּר בְּכַחוֹת עֲצָמָם, כָּל מִינֵי מְכַשִּׁירִים שֶׁחֹלִים מְחַבְּרִים אֲלֵיהֶם, דִּיאֲלִיזוֹת, אוֹ לְהַכְנִיֵס אֶכָּל וּלְהוֹצִיא אֶכָּל - לֹא כָּלָם יְכוּלִים לְהוֹצִיא אֶת הָאֶכָּל בְּצוּרָה וְגִילָה, אָדָם צָרִיךְ לְהוֹדוֹת לְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁאֵינוֹ שׁוֹכֵב בְּבֵית הַחוֹלִים, וּלְפַחֹת אֶת הַמִּינִימוֹם, בְּבָרְכַת אֲשֶׁר יֵצֵר, לֹא לְבָרְכָנָה כְּמַצּוֹת אֲנָשִׁים מְלַמְּדָה, סִפְרוֹ הַמְּלַמְּדִים, שֶׁהַתְּעוּרָרוֹ מְאֹד מֵהַתְּבוֹנְנוֹת בְּמִשְׁמַעוֹת הַדָּבָר, אִיךְ הָאָדָם צָרִיךְ לְהוֹדוֹת אֶפְלוֹ עַל דְּבָר זֶה בְּעַצְמוֹ - שֶׁיְכוּל לְהַתְּפַנּוֹת בְּעַצְמוֹ בְּקִלּוֹת וְכו'.

וּבְכֵן, צָרִיךְ לְחַנּוּךְ אֶת הַיְלָדִים עַל עֲנִין הַזֵּהירוֹת בְּבָרְכוֹת, וּלְהַחֲדִיר בָּהֶם אֶת חִמּוֹר

גַּם בְּכוֹנָה וְגַם בְּמִבְטָא הַנְּכוֹן

צָרִיךְ לְהַזְהִיר מְאֹד גַּם בְּמִבְטָא הַבְּרָכוֹת שִׁיְהִיָּה כְּדַבְעֵי וְלֹא כְּחוּטֵף הַמַּלִּים אוֹ מִשְׁנָה נְקוּדָם שֶׁנִּשְׁמָע כְּמִשְׁמַעוֹת שׁוֹנָה לְגַמְרִי, בְּרוּךְ... אַתָּה... וְלֹא בְּרוּכָתָה וְכו', וּבְפֶרֶט בְּרַכַּת אֲשֶׁר יֵצֵר אֲשֶׁר נִכְבְּדוֹת מְדַבֵּר בָּהּ, שִׁישׁ בָּהּ סִגְלָה נִפְלְאָה לְרַפּוּאָה, וְיֵשׁ בָּהּ מ"ה תְּבוֹת כְּמִנִּין אָדָם, וְכֵן חֲלוּלִים חֲלוּלִים בְּגִימְטְרִיא רַמ"ח, כְּנֶגֶד רַמ"ח אֲבָרָיו שֶׁל אָדָם, כְּאֲשֶׁר נִזְהָר הָאָדָם לְבָרֵךְ בְּרָכָה זֹאת בְּנִחַת וּבְכוֹנָה, זֹכָה לְהִיּוֹת בְּרִיא בְּגוּפוֹ בְּמִשְׁפָּךְ כָּל יָמֵי חַיָּיו.

בְּרַכַּת אֲשֶׁר יֵצֵר מִתּוֹךְ הַכְּתָב

רַבִּים שֶׁקָּבְלוּ עַל עֲצָמָם לְבָרֵךְ בְּרָכָה זֹאת מִתּוֹךְ הַכְּתָב, כְּמִנְהַג מִרְן הַגָּאוֹן הַקְדוּשׁ בַּעַל הַחֲזוֹן אִישׁ זָכָר צְדִיק וְקָדוֹשׁ לְבָרְכָה, וְכֵן כְּשֶׁסִּפְרוּ לְמִרְן הַגָּאוֹן רַבִּי חַיִּים קִנְיָבְסְקִי שְׁלִיט"א, אוֹדוֹת הַמַּחֲלוֹת הַמִּתְּפַשְּׁטוֹת, בְּקֶשׁ שִׁתְּלוּ בְּשִׁרְוֹתֵים צְבוּרִים אֶת הַטְּבִלָּה וּבָהּ נִסַּח הַבְּרָכָה, בְּאוֹתִיוֹת בְּרוּרוֹת [כְּמוֹכֵן] בְּמִקּוֹם שֶׁאֵינוֹ נִגְדָּה אֶת הַהִלְכָּה שֶׁל נְקִיּוֹת לְדַבְרֵי קִדְשָׁה וְכו'].

הַתְּעוּרָרוֹת עַל בְּרַכַּת 'אֲשֶׁר יֵצֵר'

בְּכָדִי לְהַבִּין עַד כַּמָּה גְּדֻלָּה חוֹבַת הָאָדָם לְהוֹדוֹת לָהּ בִּיצִיאָתָהּ מִבֵּית הַכֶּסֶּא, וּבְאִיָּה אִפֵּן יִבְרַךְ בְּרַכַּת אֲשֶׁר יֵצֵר, אָמַר הַגָּאוֹן הַצְּדִיק רַבִּי יְרוּחָם לִיבּוֹבִיץ' - הַמִּשְׁגִּיחַ הַנּוֹדֵעַ שֶׁל יְשִׁיבַת מִיר, זָכָר צְדִיק וְקָדוֹשׁ לְבָרְכָה, שֶׁאִם הִיָּה אָדָם יוֹדֵעַ מַה נַּעֲשֶׂה בְּגוּפוֹ, שֶׁנִּכְנָס מֵאֶכָּל לְגוּפוֹ וְיוֹצֵא מִמֶּנּוּ, הִיָּה צָרִיךְ מִיד לְשַׁלֵּחַ מְבָרֵךְ לְבָנֵי בֵּיתוֹ לְהוֹדִיעֵם שֶׁהַכָּל עֹבֵר בְּשָׁלוֹם - עַד כְּדִי כָךְ. פְּלִאֵי פְּלִאִים בְּרַכַּת אֲשֶׁר יֵצֵר. וְכִמּוֹ שֶׁהַבְּאֵנוּ לַעֲלִיל מְדַבְרֵי הַטּוֹר בְּסִימָן מו'.

וְאִתָּא בְּסִפְרֵי סֵדֶר הַיּוֹם עַל בְּרָכָה זֹאת, וְזוֹ לְשׁוֹנוֹ (סֵדֶר בְּרָכוֹת הַשַּׁחַר): 'וְיִבְרַךְ אוֹתָהּ בְּכוֹנָה, וְיֵאמַר מְלָה מְלָה כָּל עֲנִינֵיהָ, וְיִכּוֹן בְּחֶסֶד שֶׁשָּׁם יִתְבָּרֵךְ עוֹשֶׂה עִם הָאָדָם בְּכָל שַׁעַת שִׁיּוּצָא לְנִקְבִּיו, שֶׁמִּקְדָּם אוֹתוֹ שִׁיּוּכָל לַעֲמֹד,

פֶּרֶשֶׁת לָךְ לָךְ

להזהר להתחזק בברכת המזון ודוקא מתוך סדור, ולהזהר מספק ברכה... והיה מזוהר מאד בדבר הזה.

מבטל כל מיני מזיקים

כתב הפשב"ץ (בסימן שטו): שהנזהר לברך ברכת המזון בכונה אין שולט בו לא אף ולא קצף. ואומר שסופי תבות של שצף, קצף, אגף, זעף, נגף, רשף - כל אלו בעלי פ' סופית, שהיא אות שאינה מופיעה בברכת המזון, להורות, שהמברך ברכת המזון בכונה אין שולטים בו המזיקים. וכן איתא בזהר הקדוש (נקהל ריח ע"ב) כל מאן דמברך ברכת מזונא כדקא יאות, בחדוה ברעותא דלבא, כד סליק מהאי עלמא, אתר אתתקנא ליה גו רזין עלאין בהיכלין קדישין. וכן כתב בפלא יועץ, שכדאי לאכל דברים מתוקים כדי שישמח לבו ויוכל לברך ברכת המזון בשמחה.

פחד מהזכרת שמו הנורא

במיוחד כאשר מזכירים בתוך הברכה את שמו של הקדוש ברוך הוא, כמה צריך להיות נרתע מאימת שמו הגדול, וראה נא מה שכתב בספר הקדוש 'יסוד ושרש העבודה' (שער האשמרת פרק ב): "ראו אחי ורעי, אהובי נפשי, מהרעש הגדול בכל צבא מעלה ומטה, בשביל האדם המוציא שם-שמים בלא כונה, רחמנא ליצלן. ואיך לא יתן האדם אל לבו בבואו אל הקדש להזכיר את השם הנכבד הגדול והנורא, הנ"ה ברוך הוא וברוך שמו, או שאר שמות הקדושים של יוצרנו ובוראנו, יתברך ויתעלה זכרו לעד, בכל התפלה מראש ועד הסוף, ובכל ברכות המצוות וההודאות והנהגין, להוציא מפיו בלא כונה בלא ידיעתו כלל, כי חושב באותה שעה בענין אחר, בעיני עולם הזה, רחמנא ליצלן. ואף שחשב

הענין. וכתב בספר יסוד ושרש העבודה, בצונתו, ומעיד אני, שנהרתי לחנך בברכות הנהגין ובשאר ברכות אף קדם שידעו לדבר, וברכתי עמהם בעצמי, חנוף זה היה לי תענוג יותר מכל התענוגים שבעולם, שגרמתי בזה נחת רוח ליוצרנו ובוראנו יתברך שמו ויתעלה - להרגיל בדבר הזה.

כתב הרמ"א (שו"ע או"ח סימן קכד, סעיף ז) הגה - וילמד בניו הקטנים שיענו: אמן, כי מיד שהתינוק עונה אמן, יש לו חלק לעולם הבא (כל בו).

מספרים, כי פעם היה איזה תינוק שפשהעיר לו אביו - ברוך בקול! אמר לו: אבא! אני ברכתי כמו הגדולים שמברכים בשקט, כי רק לקטנים אומרים שיברכו בקול...

התעוררות לברכת המזון בכונה

מפרסמים מאד דברי ספר החנוף (מצוה תל): 'מקבל אני מרבתי ישמרם אל, שכל הזהיר בברכת המזון מזונותיו מצויין לו בכבוד כל ימיו'. ומספר, שפעם הגיע יהודי שהתקשה בפרנסתו אל הגאון הצדיק רבי יוסף חיים זוננפלד זי"ע, ראב"ד ירושלים, עיר הקדש ת"ו, ותנה בפניו את מצוקת חזיו, ואמר לו הרב, הקפד על ברכת המזון בכונה, וטען בפניו, הלא אני מברך בכונה, אמר לו, התמד והחזק בענין זה - וסוף השוועה לבוא... וצריך לברך דוקא מתוך סדור כדברי הפ"ח (סימן קסה). ולא רק בשביל הסגלה שמזונותיו יהיו מצויין לו, אלא כי כך צריך לברך.

ופעם נכנס משגיח מפרסם אל מרן הגאון הרב שף זצ"ל, ושאלו, על מה לעורר את הצבור? וענהו, שיעורר על ברכת המזון בכונה מתוך סדור. וכן מצאו אצלו בקבלות הטובות שרשם לעצמו בערב ראש השנה תשכ"ב,

ו. תרגום: 'כל מי שמברך ברכת המזון כראוי, בשמחה ובקצון הלב, שכרו יהיה, שכשנפטר מהעולם הזה, מקום יהיה מוכן לו, בתוך סודות העליונים ובהיכלות הקדושים'.

פֶּרֶשֶׁת לֶךְ לֶךְ

יום שבת - יום מיוחד לברך שם ה'

כְּדֵי לְהַשְׁלִים הָעֲנִיָּן נִסִּים בְּמֵה שְׁכֹחֵם
מֶרֶן בְּשִׁלְחַן עֲרוּךְ (אור"ח סימן רצ סעיף א) יִרְבֶּה
בְּפִרוֹת וּמִגְדִּים וּמִיְּגֵי רֵיחַ, כְּדֵי לְהַשְׁלִים מִנִּין
מֵאֵה בְּרָכוֹת.

כְּמוֹ שֶׁהַזְכָּרְנוּ קִדְּם, שְׁאֵדָם צָרִיךְ לִהְיוֹת
בְּחֻשְׁבוֹן - כְּמֵה בְּרָכוֹת עוֹד נוֹתְרוֹ לוֹ, וּבְיֹדָאֵי
שְׁבִשְׁבֵּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ הַפּוֹסְקִים, חֲסֵרוֹת לוֹ
לְפָחוֹת עוֹד עֲשָׂרִים בְּרָכוֹת, וְצָרִיךְ לְדַעַת, שִׁיּוֹם
הַשְּׁבֵת - הוּא יוֹם מִיֵּחַד לְכָרֶךְ לְקִדּוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא, כִּי יוֹם הַשְּׁבִיעִי מְשַׁבֵּחַ וְאוֹמֵר, מִזְמוֹר
שִׁיר לַיּוֹם הַשְּׁבֵת, טוֹב לְהוֹדוֹת לָהּ, בְּכִנְיֻסְתָּנוּ
אֶל הַשְּׁבֵת, אָנוּ נִכְנָסִים לְמַצֵּב שָׁכַל כְּלוֹ הוֹדָאָה,
וְאֵז נִשְׁפָּע שְׁפָע שֶׁל בְּחִינַת תּוֹדָה וְהוֹדָאָה,
מִלְמַעְלָה. וּבִפְרָט כִּשְׁהוּא קָם בַּבֶּקֶר, וַיֵּשׁ לוֹ
יֹתֵר אֲפָשְׁרוֹת לְנוֹחַ, וְאֵז הוּא מְבָרֵךְ כָּל בְּרָכָה
וּבְרָכָה מִבְּרָכוֹת הַשָּׁחַר וּבְרַכַּת הַתּוֹרָה בְּכֻנָּה,
וְכֵן אֲמִירָתוֹ זְמִירוֹת וְכו', תִּהְיֶה בְּהַתְעוֹרְרוֹת
וּבְכֻנָּה, וְאִיתָא בְּסִפְרֵים הַקִּדּוּשִׁים (כְּמֵה סִידוּרִים;
וּבְשֵׁם הַרַמ"ק הַקִּדּוּשׁ ז"ע), שְׁכָל עֲנִין הַתְקוּן לוֹמֵר
אֶת מִזְמוֹרֵי לְכוּ נִרְנְנָה וְכו' הַנֶּאֱמָרִים בְּעַת
קִבְלַת שְׁבֵת, הֵם כְּנֶגֶד יְמֵי הַשְּׁבִיעִי, לְכוּ נִרְנְנָה
כְּנֶגֶד יוֹם רֵאשׁוֹן, שִׁירָו לָהּ שִׁיר חֲדָשׁ כְּנֶגֶד
יוֹם שֵׁנִי, וְכֵן עַל זֶה הַדֶּרֶךְ - כָּלֵם כְּנֶגֶד כָּל
יְמוֹת הַשְּׁבִיעִי. וְזֶה בָּא לוֹמֵר, שְׁזֵה כְּנֶגֶד
הַהוֹדָאָה שֶׁהֵינּוּ צָרִיכִים לְתַקֵּן לְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא בְּזְמִירוֹת, אֲבָל בְּמִשְׁךְ הַזְמַן הֵינּוּ טְרוּדִים
וְלֹא הֵיךְ לָנוּ זְמַן, אֲבָל בְּשְׁבֵת יֵשׁ לָנוּ זְמַן.

וְכֵן פְּסוּקֵי דְזִמְרָה וְשִׁירַת הַיָּם, שְׁשֵׁם יֵשׁ
אֶת כָּל עֲנִיְי הַהוֹדָאָה שֶׁל כָּל יְהוּדֵי כָּלֵם מֵה
שְׁעוֹבֵר עָלָיו, וַיֵּשׁ בְּזֵה גַם מַחִילַת הָעוֹנוֹת.
אַחֵר כֶּךָ הוּא אוֹמֵר נִשְׁמַת כָּל חַי - כְּמֵה
עֲלִינוּ לְתֵת לְבָנוּ לְכָךְ, שְׁבִהוֹדָאָה שֶׁל שְׁבֵת
יֵשׁ תְּקוּן לְכָל יְמֵי הַשְּׁבִיעִי הָעֶבֶר, וַיֵּשׁ גַּם
סִיוֵעַ לְשִׁבּוּעַ הַבָּא עֲלֵינוּ לְטוֹבָה. וְזֵה הַמַּצֵּב
שֶׁל לְכוּ נִרְנְנָה לָהּ, שְׁמַתְחִילִים כֶּךָ אֶת הַשְּׁבֵת
בְּגִישָׁה כְּזֹאת שֶׁל הוֹדָאָה, זֶהוּ הַמִּשְׁךְ הָעֶבְרִי
שֶׁל פֶּרֶשְׁתָּנוּ - לֶךְ לֶךְ, לִהְיוֹת מִתְעַלָּה תְּמִיד,
מוֹסִיף וְהוֹלֵךְ בְּעִבּוּדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ.

בְּדִבְרֵי תּוֹרָה, עַל כָּל פָּנִים, נִקְרָא הוֹצִיא שֵׁם
שָׁמַיִם לְבִטְלָה, שְׁלֹא הוֹצִיא מִפִּי שְׁמוֹת
הַקְדוּשִׁים שֶׁל בּוֹרְאָנוּ יִתְבָּרֵךְ וַיִּתְעַלָּה בְּאִימָה
וּבְרַחֲמֵי, מֵה גַם בְּלֹא יָדִיעַת מַחְשַׁבְתּוֹ כָּלֵל -
אוֹי לְאוֹתָהּ בּוֹשָׁה וְאוֹי לְאוֹתָהּ כְּלָמָה - וְאִיךְ
יֵשׁא פָּנָיו אַחֵר פְּטִירָתוֹ, אִם יִשְׁאַלְוֶהוּ. וְאִזְהָרָה
זוֹ תוֹעֵלַת גְּדוּלָה לְאָדָם לְהִזְהַר מֵאֵד לְהַתְפַּלֵּל
כָּל תְּפִלָּתוֹ בְּכֻנָּה עֲצוּמָה, כְּדֵי לְהִזְהַר שְׁלֹא
לְהוֹצִיא אִיזָה שֵׁם קְדוֹשׁ שֶׁל הַבּוֹרָא יִתְבָּרֵךְ
וַיִּתְעַלָּה בְּאִמְצַע תְּפִלָּה בְּלֹא כְּוִנָּה, חֵס וְשְׁלוֹם.

מַעֲשֵׂה נוֹרָא מִזְהִירוֹת בְּשֵׁם שָׁמַיִם לְבִטְלָה

כָּתַב בְּסִפְרֵי חַיִּי אָדָם (ח"א כָּלֵל ה'): 'כְּדֵי
לְהַלְהִיב לֵב אֲנָשִׁים לְגִדֵּל הַזְהִירוֹת, אֲעִתִּיק
מַעֲשֵׂה רַב. גְּדוּל אֶחָד אֲנִגִּיד וְשִׁמְעַת בְּבִית
דִּין שֶׁל מַעֲלָה קוֹל רַעַשׁ גְּדוּל: "פָּנֵינוּ מְקוֹם
לְצִדִּיק אֶחָד שְׁנִפְטָר". וְקִבְלוּהוּ בְּכַבּוֹד גְּדוּל
וְנִתְּנוּ לוֹ סֵפֶר תּוֹרָה בְּזִרְעוֹ וְשִׁאֲלוּהוּ, קִימַתְּ
מֵה שְׁכֵתוֹב בְּזֵה? וְאָמַר, הֵן. קִימַתְּ מַעֲזָה
רֵאשׁוֹנָה שֶׁהִיא פְּרִיָּה וּרְבִיָּה לֹא לְהַנְאִתָּךְ
אֲלֹא לְשֵׁם שָׁמַיִם. וְאָמַר, הֵן. אָמַרְנוּ, מִי מַעֲזִיד
כֶּךָ? וּבָאוּ הַמְּלָאכִים שְׁנִבְרָאוּ מִהַמְּצוֹת אֲשֶׁר
עָשָׂה עַד אֵין מִסְפָּר וְהַעֲדִידוּ בּוֹ. זֶה אוֹמֵר,
נִבְרָאתִי מִמַּעֲזָה זוֹ וְכו'. אַחֵר כֶּךָ הַבִּיאוּ
לְפָנָיו אַרְבָּעַה טּוֹרִים וְשִׁאֲלוּהוּ, קִימַתְּ תּוֹרָה
שְׁבַעַל פֶּה. וְאָמַר, הֵן. וּמִי מַעֲזִיד? וּבָאוּ
הַמְּלָאכִים כְּנ"ל. אַחֵר זֶה שִׁאֲלוּהוּ, נִזְהַרְתָּ
מִלְּהוֹצִיא שֵׁם שָׁמַיִם לְבִטְלָה? וַיֹּדֶם. חֲזָרוּ
וְשִׁאֲלוּ, אֲשִׁתִּיק וְלֹא אֲמַר לָהּ וְלֹא מִיָּדִי.
וְהַכְרִיזוּ אַחֵר עֲדוֹת, וּבָאוּ גְדוּדִים מְלָאכִים
לְבוֹשִׁים שְׁחוּרִים וְהַעֲדִידוּ. זֶה אוֹמֵר, נִבְרָאתִי
בְּיוֹם פְּלוֹנִי כִּשְׁהוֹצִיא אֲזָכְרוֹת כֶּךָ וְכֶךָ בְּתִפְלָה
בְּלֹא כְּוִנָּה. וְזֵה אוֹמֵר כֶּךָ. וַיִּקְרְעוּ שְׁמֵלוֹתֵם
כָּל הַבֵּית דִּין שֶׁל מַעֲלָה, וְגַם אֲנִי קִרְעֵתִי.
וְאָמַרְנוּ, טַפָּה סְרוּחָה, אִיךְ לֹא יִרְאֵת כּו'.
וְנִגְמַר דִּינוּ, אוֹ לְבוֹא לְגִיְהֵנָם אוֹ לְחֹזֵר וְלְבוֹא
בְּגִלְגּוֹל, וּבְחֹר בְּגִיְהֵנָם מְבַגְּלָגוֹל; וְאִיךְ לֹא
יֵשִׁים הָאָדָם אֶל לְבוֹ לְהִזְכִּיר הַשֵּׁם בְּיִרְאָה
וּפְחַד וּבְכֻנָּת הַלֵּב.

פֶּרֶשֶׁת לֶךְ לֶךְ

כַּאֲשֶׁר עֹבְרֶת עָלָיו בְּחִינַת קָשִׁי וְחֶשֶׁךְ, כְּמוֹ שְׂאִיתָא מִהֶרֶב הַקְּדוֹשׁ, בַּעַל ה'שְׁפַת אֲמַת' מִגּוֹר זי"ע, שֶׁכָּל שְׁאָדָם מִיִּגַע עֲצָמוֹ בַּעַת הַהֶסְתֵּר וְהַחֹשֶׁךְ, מִמַּשׁ מִשְׁתַּדֵּל לִרְאוֹת שְׁתַּמִּיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֲתוֹ, אֲזִי מִתְגַּלֶּה לוֹ אַחֵר כִּף הָאוֹר הַגָּדוֹל, בְּבַחֲיִנַת "מָה רַב טוֹבָךְ אֲשֶׁר צִפְנָתָ לִירְאִיךָ", כָּל שְׁאָדָם יִנְסֶה לִרְאוֹת אֶת הַטוֹב הַצָּפוֹן בַּחֹשֶׁךְ, כִּף יוֹרִיד עָלָיו הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֶת שְׁפָעוֹ הַטוֹב. וְיִהְיֶה רְצוֹן שְׁנִזְכֶּה לְהִתְחַזֵּק בַּעֲבוּדַת אֲמִירַת הַמָּאָה בְּרִכּוֹת, שֶׁכָּל יוֹם, וּבִפְרָט בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ, נִזְכֶּה לְהַשְׁפִּיעַ חַיִּים לְעוֹלָם, וְנִזְכֶּה לְגַאֲלָה שְׁלֵמָה, וּלְבַנְיָן בֵּית מִקְדָּשֵׁנוֹ וְתַפְאֲרָתֵנוֹ, בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ, אָמֵן.

מִדְרָכֵי הַהוֹדָאָה - עֶסֶק הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה

וְאַחַת מִדְרָכֵי הַהוֹדָאָה לַהֲשִׁיב יִתְבָּרַךְ הִיא עֶסֶק הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, כְּמוֹ שְׁאָמְרוּ חז"ל עַל דּוֹד הַמֶּלֶךְ עַד חֲצוֹת לַיְלָה הִנֵּה עוֹסֵק בְּדִבְרֵי תּוֹרָה מִכָּאן וְאֵילָךְ בְּשִׁירוֹת וְתַשְׁבָּחוֹת. וּפְרָשׁוֹ עַל זֶה, שֶׁזֶה עֹקֵר הַשִּׁבְחָ וְהַהוֹדָאָה, עֶסֶק הַתּוֹרָה שֶׁהִנֵּה עוֹסֵק. וְצָרִיךְ לַחֲיוֹת כָּל רִגְעַ עִם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וּבְמִיָּחָד בְּעִנְיַן הַבְּרִכּוֹת הַנִּזְכָּר, שְׁצָרִיךְ לִידַע שֶׁכָּל בְּרָכָה מַחְדִּירָה בּוֹ אֲמוּנַת ה', וּכְשֶׁמְבָרֵךְ שְׁעֲשֵׂה לִי כָּל צָרָכִי, יִחַשֵׁב שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עֹשֶׂה לוֹ אֶת כָּל מַה שְׁצָרִיךְ, בְּבַחֲיִנַת "כִּי אֲתָה עֹמְדִי", הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא דוֹאֵג לִיהוּדֵי כָּל עַנְיָנֵינוּ, וְאַפְלוּ

בונים את בית ה'

משכן לאביר יעקב

182 ש"ס << גימטריה יעקב

שותפות חודשית בבניית

מקום תורה, תפילה וטהרה

כל תורם - שותף.

כל שותף - אבן בבניין.

זה הזמן לקחת חלק.

